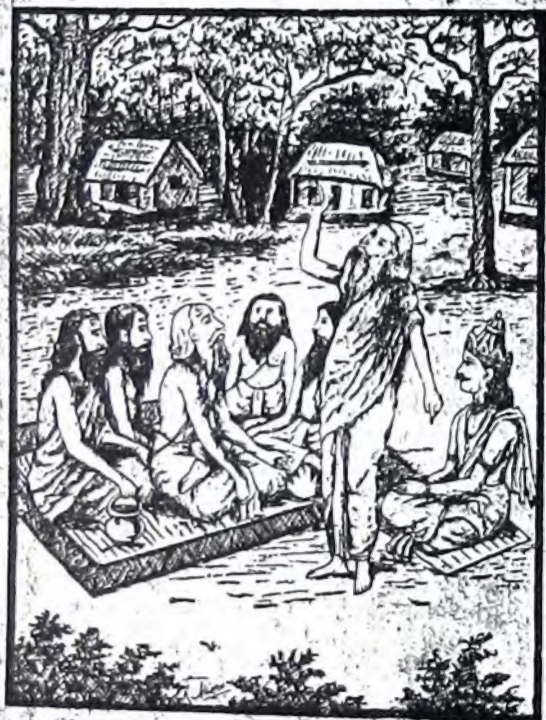

ପୁରାଣ କାଥା

ଦ୍ଵିତୀୟ ଭାଗ

ସ୍ଵତନ୍ତ୍ର ଶ୍ଵାର-ବ୍ରହ୍ମପୁର

ସଚ୍ଚିନ୍ଦ୍ର

ପୁରାଣ କଥା

ତୃତୀୟ ଭାଗ

କଟକ ଶିକ୍ଷକ

ପ୍ରଣୀତ

PURANA-KATHA

PART III

BY

AN EXPERIENCED TEACHER

ପରବ୍ରାଜିତ ପଞ୍ଚମ ସ୍ଵରାଜ

PUBLISHED by

THE STUDENTS' STORE

BERHAMPUR

1948

ଅଭିରାମ ମୂଲ୍ୟ ସହ ପାଞ୍ଚଶା

ସୂଚୀ

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ ଶିବ ରାଜା	୧
୨ ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ	୨
୩ ପିତାଙ୍କ ପାଇଁ ପୂଜ୍ୟ ଡାକ୍ତର ...	୩
୪ ଅଭାବି ଓ ବାଦାପି	୪
୫ ନ୍ୟାୟ ବିଚାର	୫
୬ କଣ୍ଠ ଓ ପରଶ୍ରବମ	୬
୭ ପରପାରି ଲାଜନ ଦାନ	୭
୮ ବଳବନ ଓ ପ୍ରଳମ୍ବାସୁର	୮
୯ ନୃସିଂହ ଅବତାର	୯
୧୦ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ କୁଜା	୧୦
୧୧ ଏକଲବ୍ୟ	୧୧
୧୨ ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ	୧୨
୧୩ ପ୍ରଭୁ ଚପସ୍ୟା	୧୩
୧୪ ସମତର ଓ ମାକଡ଼ ହେଜି	୧୪
୧୫ ମୁକ୍ତା ଓ ସଲ୍ୟାସୀ	୧୫

ପୁରୁଣ କଥା

ଚୂଡ଼ାୟା ଭାଗ

ଶ୍ରୀ ବିରଜା

ଅନେକ ବର୍ଷ ଅଗେ ଆମ ଦେଶରେ ଶିବ ନାମରେ ଜଣେ
ରଜା ଥିଲେ । ସେ ବଡ଼ ଧାର୍ମିକ ଥିଲେ ଏବଂ ପରବର ଉପକାର
କରୁଥିଲେ । ଯେଉଁ ଲୋକ ତାଙ୍କଠାରେ ଶରଣ ପଶୁଥିଲେ ସେ ତାଙ୍କୁ
ଯେ କୌଣସି ମତେ ରକ୍ଷା କରୁଥିଲେ ।

ଦିନେ ଶିବ ଦେବାଜନ ସାର ସିଂହାସନରେ ବସିଛନ୍ତି,
ଏପରି ସମୟରେ ଗୋଟିଏ କପୋତ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ଉଡ଼ି
ଆସି ତାଙ୍କ କୋଳରେ ପଶିଗଲା । ରଜା ଦେଖିଲେ
ଛୁଆଣିଟିଏ କପୋତର ପଛେ ପଛେ ଲାଗିଛି । କପୋତ
ବିକଳଭାବରେ କହିଲା, “ମହାରଜ, ଏ ଛୁଆଣି ମୋତେ
ଶାରବାକୁ ଗୋଡ଼ାଇଛି, ରକ୍ଷା କର ।” ଦୟାଳୁ ଶିବ

ତାହା ଶୁଣି କହିଲେ, “କିଛି ଭୟ ନାହିଁ, ମୁଁ ଆଉ ଆଉ କେହି ତୋର ଅନିଷ୍ଟ କରି ପାରବ ନାହିଁ ।” ଏ କଥା ଶୁଣି ଛଅଶ ନିକଟକୁ ଆସି କହିଲା, “ମହାରାଜ ! ଆପଣ ବଡ଼ ଧାର୍ମିକ, ନ୍ୟାୟପରାୟଣ ବୋଲି ଜଗତରେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି, ଏବେ ମୋ ପ୍ରତି କାହିଁକି ଅନ୍ୟାୟ କରୁଛନ୍ତି ? ଏ କପୋତ ମୋର ଗାଦୀ । ମୁଁ ଶିବାରା ପକ୍ଷୀ; ମାଂସ ମୋହର ପ୍ରଧାନ ଅଂଶ । ମୁଁ ବର୍ତ୍ତମାନ କ୍ଷୁଧାରେ ଅଛୁ । ମହାରାଜ, ମୋ ଅଂଶ ମୋତେ ଛାଡ଼ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

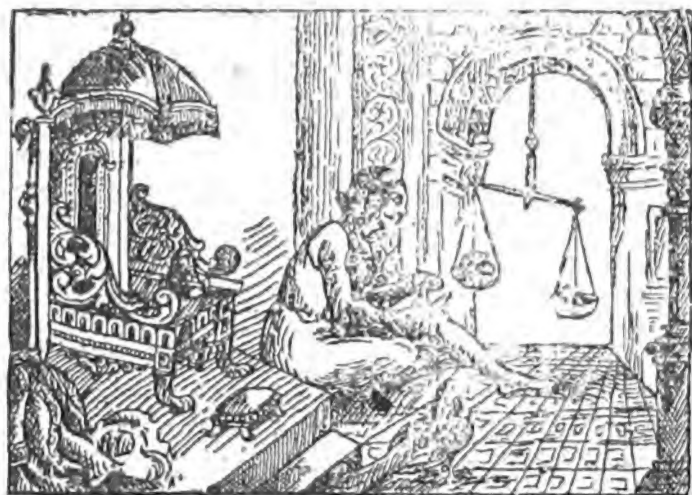
ରାଜା ଟିକିଏ ଭାବି ଶିଳ୍ପ ଛଅଶକୁ କହିଲେ, “ଏହାପକ୍ଷୀ ସକ ମୁଗମାଂସ ଅଣାଇ ଦେବ, ତାହା ଗାର ସୁଖୀ ହୁଅ ।” ଛଅଶ ଜଣାଇଲା, “ମହାରାଜ, ମୁଁ କେବଳ ଶିବାର କି ମାଂସ ଗାଏ, ଅନ୍ୟ ମାଂସ ମୁଁ ଗ୍ରହଣ କରେ ନାହିଁ, ଏଣୁ କପୋତଟିକି ମୋତେ ଦିଅନ୍ତୁ ।”

ଏହା ଶୁଣି ରାଜାଙ୍କର ବୁଦ୍ଧି ହଲିଗଲା । କଣ କରବେ ସେ କିଛି ଭାବି ପାରିଲେ ନାହିଁ । କପୋତକୁ ଅନ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି, ଛାଡ଼ିଦେବେ କିପରି ? ଯଦି ଛାଡ଼ନ୍ତି, ତାଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ଛଅଶ କପୋତକୁ ଟିକି ଟିକି କରି ଗାଇଦେବ । ଯଦି ନ ଛାଡ଼ନ୍ତି, ଅନ୍ୟର ମୁହଁରୁ ଅଂଶ ଛଡ଼ାଇ ଆଖିର ପାପରେ ସେ ପଡ଼ିବେ ।

ଏପରି କେତେକଥା ଭାବି—ଶେଷରେ ରାଜା ଛଅଶକୁ କହିଲେ, “ତୋର ଯହିଁରେ କ୍ଷୁଧା ନିବାରଣ ହେବ, ତାହା ଦେବାକୁ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ । ସତ୍ୟ କରି କହୁଛି, ଜୀବନ ଗଲେ ସୁଦ୍ଧା ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ; କିନ୍ତୁ କପୋତକୁ ଛାଡ଼ି ପାରବ ।

ନାହିଁ । ମୁଁ ଯେ ତାହାକୁ ସରଣ ଦେଇ ପାରିଛି ।” ଏହା ଶୁଣି
 ଗଣାଣ କହିଲା, “ମହାରାଜ, କପୋତ ପ୍ରତି ଅପଣଙ୍କର ପଦ ଏତେ
 ଦୟା, ମମତା ଅଛି, ତାହାହେଲେ ତାର ଓଜନ ମାଂସ ତୁମ ଦେହରୁ
 ନିଜେ କାଟି ମୋତେ ଦେଲେ, ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ ଚାଲିଯିବି ।”

ରାଜା ଭାବ ଅନନ୍ତ ହେଲେ । ସେହୁକ୍ଷଣି ତୁଳାଦଣ୍ଡ
 ଓ ଦାନ୍ତୁଆ ଛୁରା ଖଣ୍ଡେ ଅଣାଇଲେ । କପୋତକୁ ତୁଳା-
 ଦଣ୍ଡର ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ରଖିଲେ । ନିଜ ଦେହରୁ ମାଂସ
 କାଟି ଅନ୍ୟ ପାଖରେ ପକାଇଲେ । କିନ୍ତୁ କପୋତ ଭାସି
 ହେଲା । ପୁନର୍ବାର ଦେହରୁ ମାଂସ କାଟି ରଖିଲେ, ତଥାପି

ସମାନ ହେଲା ନାହିଁ । ଆଉ ଥରେ ମାଂସ କାଟି ରଖିଲେ ।
 କପୋତର ଓଜନ ସଙ୍ଗେ ଗାପ ଗାଇବ ନାହିଁ । ଏପରି ଥରେକୁ

ଅର ନିଜ ଦେହରୁ ମାଂସ କାଟି ନିକାତରେ ରଖିଲେ । ଶେଷରେ ନିଜ ଦେହଟିର ପ୍ରାୟ ସବୁ ମାଂସ କାଟି ଓଜନ କଲେ; ସେତକରେ ମଧ୍ୟ କପୋତ ଭାସି ହୋଇ ରହିଲା । ଅର କିଛି ନଭାବି ସଜା ନିଜେ ତୁଳା ଦଣ୍ଡରେ ବସି ପଡ଼ିଲେ । ଏବେ ପାଇ ଓଜନ ଠିକ୍ ହେଲା ।

ଏହା ଦେଖି ସଜଦଳବାଇର ଲେଟକ ହାହାକାର କଲେ । କିଏ କାନ୍ଦଲା, କିଏ ବା ଏହି ଦୁର୍ଗା ଦେଖି ନଗର ସଭାସଭାରୁ ଚାଲିଗଲା । ସାଧୁମାନେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପୁଷ୍ପକୁସୁମ ହେଲା । କିନ୍ତୁ ଅଶ୍ୱତ୍ଥୀର କଥା ଶୁଣି ମଧ୍ୟରେ ସଜାଙ୍କର ଯେପରି ଦେହ ସେପରି ହୋଇଗଲା । କପୋତ ଓ ଛାଆଣ ଦୁହେଁ କହିଲେ, “ଅମେ ରହୁ ଓ ଅଗ୍ନି । ଅପଣଙ୍କ ଧର୍ମଭାବ ପରୀକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଛାଆଣ ଓ କପୋତ ବେଶରେ ଆସିଥିଲା । ଅପଣଙ୍କ ପରି ଦାତା, ବୀର, ମହାପୁରୁଷ, ପରୋପକାରୀ ଅମେ ଏ ମର୍ତ୍ତ୍ୟଲୋକରେ ଅନ୍ୟ କାହାକୁ ଦେଖି ନାହୁଁ । ଅମେ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛୁ, ଅପଣ ସୁଖ ଶାନ୍ତିରେ ଅନେକ କାଳ ରାଜତ୍ୱ କରି ମନୁଷ୍ୟ ଦେହ ବହି ସ୍ୱର୍ଗକୁ ଯିବେ ।” ଏହା କହି ସେମାନେ ଅନ୍ତର୍ଜାତ ହେଲେ ।

ସବେ ଚଳିବେ କାଳବଳେ,
କଥା ରହିବ ମହାଦଳେ ।

ଗୁରୁ ଓ ଶିଷ୍ୟ

ଜଣେ ଭାବ ଜାଣିବା ଋଷି ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁଇ ଜଣ ଶିଷ୍ୟ । ସେମାନେ ପଢ଼ା ପଢ଼ି କରି ମନୁଷ୍ୟ ଶିଖି ସାରି ଗୁରୁଙ୍କ ନିକଟରୁ ବିଦାୟ ଲେଉଟିଲେ । ଗୁରୁ ସେମାନଙ୍କୁ ବିଦାୟଦେବା ପୂର୍ବରୁ ଦକ୍ଷିଣା ମାଗିଲେ ।

। ସେ ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟକୁ କହିଲେ, “ମୋତେ ଭୋଗ କରୁଛି । ମାଂସ ଖାଇବାକୁ ମୋର ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି, ଏଣୁ ତୁମେ ଗୋଟିଏ ଜୀବ ମାରି ଆଣିବ । ତାକୁ ମାରିବା ବେଳେ ଯେପରି କେତୁ ତୁମକୁ କିନ୍ଦା ସେ ଜନ୍ତୁକୁ ଦେଖି ପାରିବେ ନାହିଁ ବା ସେ କଥା ଶୁଣି ପାରିବେ ନାହିଁ ।” ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟକୁ କହିଲେ, “ତୁମେ ମୋ ପାଇଁ ଗୋଟିଏ ଅଲ୍ଲେଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଆଣିବ ।”

ଦୁଇଜଣ ଶିଷ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ଦିଗରେ ବାହାରିଲେ । ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ ଲୋକ ଗହଳି ନଥିବା ଦେଖି ଗୋଟିଏ ଦେଉଳରେ ପଶି ପାରୁଟିଏ ଧରିଲା । ତାକୁ ମାରିବା ପାଇଁ ବସିଲା, କିନ୍ତୁ ଭାବିଲା, ‘ମୁଁ କିପରି ମାରିବି ? ଅଷ୍ଟଦିଗପାଳ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ବାୟୁ, ଅଗ୍ନି ଏବଂ ସବବ୍ୟାଗ୍ରୀ ନାରାୟଣ ତ ମୋତେ ଆଉ ପାତ୍ରକୁ ଦେଖୁ ଅଛନ୍ତି । ମୁଁ ନିଜେ ଯେ ତାକୁ ଦେଖୁଛି, ସେ ମୋତେ ଦେଖୁଛି । ଏହିପରି ଅବସ୍ଥାରେ ମୁଁ ତାକୁ କିପରି ମାରିବି ?’ ଏହା ଭାବି ସେ ପାରୁଟିକି ଧରି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଖକୁ ବାହୁଡ଼ିଲା ।

ଏଣେ ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟଟି ବୁଲି ବୁଲି ଅନେକ ପଦାର୍ଥ ଦେଖିଲା; କିନ୍ତୁ ସେ ଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରେ ଦରକାର ନହେବା ଜିନିଷ କିଛି ପାଇଲା ନାହିଁ । ଶେଷରେ ବିଷ୍ଣୁ କେବଳ ଅଲ୍ଲେଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଭାବି ତାହା ଆଣିବାକୁ ଗଲା । କିନ୍ତୁ ଦେଖିଲା ବିଷ୍ଣୁରେ ଯୋଗ ଯୋଗ ସାଲୁ ବାଲା ହେଉଛନ୍ତି । ସେ ଆଗଠୁ ଶୁଣିଥିଲା ଯେ, ବିଷ୍ଣୁ ଭୂମିର ପ୍ରଧାନ ସାର । ତେବେ ଜଗତରେ ଅଲ୍ଲେଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ରହିଲା କ’ଣ ? ଶିଷ୍ୟ ହତାଶ ହୋଇ ଗୁରୁଙ୍କଠାକୁ ବାହୁଡ଼ିଲା ।

ଗୁରୁ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କୁ ଫେରିବା ଦେଖି ଅନନ୍ଦରେ ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟକୁ ପଚାରିଲେ, “ବାବା, ମାଂସ ଆଣିଲ ?”

ପ୍ରଥମ ଶିଷ୍ୟ:—“ପ୍ରଭୋ ଶମା କରବେ; ମୁଁ ଦେଉଁଠାରେ ଜୀବବଧ କରିବା ପାଇଁ ସ୍ଥାନ ପାଇଲି ନାହିଁ, ଯେଉଁଠାକୁ ଯାଏ ସେଠାରେ ଭଗବାନ, ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଚନ୍ଦ୍ର, ଅସ୍ତ୍ରଦଗ୍ଧାଳ ନିଶ୍ଚେ ମୋତେ ଦେଖୁଛନ୍ତି—ଏଣୁ ପକ୍ଷିଟିଏ ଧରି ଆସିଛି ।” ଗୁରୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ କହିଲେ, “ସୁଖର କଥା, ତୁମେ ଭଗବାନଙ୍କୁ ଚିହ୍ନି ପାରଛ । ତାଙ୍କର ସୃଷ୍ଟି ଜୀବକୁ ନଷ୍ଟ ନକରି ରକ୍ଷା କରିବାର ଶିଖିଛ । ତୁମର ଏହି ଅମ୍ଭ ଶିକ୍ଷାହିଁ ମୋର ଦକ୍ଷିଣା । ଦକ୍ଷିଣା ମୋର ପାଇଲି । ଏବେ ତୁମେ ଅନନ୍ଦରେ ଗୁଡ଼କୁ ଫେରିଯାଅ ।”

ଅନ୍ୟ ଶିଷ୍ୟକୁ ପଚାରିଲେ, “ବସୁ, କି ଅଲୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ଆଣିଛ ?” ସେ କହିଲେ, ‘ପ୍ରଭୋ, ମୁଁ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲି ଦେଖିଲି ଅଲୋଡ଼ା ପଦାର୍ଥ ହୋଇ ଜଗତରେ କିଛି ନାହିଁ ।’ ଗୁରୁ ଅନନ୍ଦରେ କହିଲେ, “ତୁମେ ବୁଝିପାରୁଛ ଯେ ଉତ୍ତରସୃଷ୍ଟି ପ୍ରତ୍ୟେକ ପଦାର୍ଥ ଯେ କୌଣସି କାମରେ ଆସେ । ଅଲୋଡ଼ା ହୋଇ ପଦାର୍ଥ ନାହିଁ । କୌଣସି ବସ୍ତୁ ତୁରୁ ବା ଘ୍ରାନ ନୁହେଁ । ଅନନ୍ଦର ବିଷୟ, ତୁମେ ଏ ମହା ମୂଲ୍ୟ ଶିକ୍ଷା ଲାଭ କରିଅଛ । ଏଣୁ ତୁମେ ଏବେ ନିଜ ଗୁଡ଼କୁ ଫେରିଯାଅ ।”

ଉଭୟେ ଗୁରୁଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଅନନ୍ଦରେ ନିଜ ନିଜ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ସବୁ ଘଟଣାରେ ନାରାୟଣ

କରନ୍ତି ଲୋକର କଲ୍ୟାଣ ।

ପିତାଙ୍କ ପାଇଁ ପୁତ୍ରର ତ୍ୟାଗ

ଶାନ୍ତନୁ ନାମରେ ଜଣେ ବଡ଼ ଶକ୍ତ ଥିଲେ । ସେ ଦିନେ ବୁଲି ବାହାରିଲେ । ବାଟରେ ଗୋଟିଏ କେଉଁଟି ଘରର ଝିଅକୁ ଦେଖିଲେ । ସେତେବେଳେ ତାର ବୟସ ପଞ୍ଚଦଶ, ଦେହର ଚର୍ଚ୍ଚି ଗମ୍ଭୀର ପରି । କେଉଁଟି ଘରର ଏହି ରୁଗ୍‌ବତୀ ଯୁବତୀକୁ ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଅଶ୍ରୁ ଶୋଇଯାନ୍ତି । ଶାନ୍ତନୁ ସେହି କନ୍ୟାକୁ ବିବାହ କରିବା ପାଇଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରନ୍ତି । ସେ କେଉଁଟିକୁ ଏ କଥା ଜଣାଇଲେ । କେଉଁଟି କହିଲା, “ମୁଁ ଝିଅ ଦେବି ସତ, ମାତ୍ର ତା ଗର୍ଭରୁ ଯେଉଁ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହେବ ସେ ଗଜା ହେବା ପାଇଁ ଅପଣ ସତ୍ୟ କରନ୍ତୁ ।” ଏ କଥା ଶୁଣି ଗଜା ଦୁଃଖରେ ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଲେ ।

ଦିନେ ଶାନ୍ତନୁ ଦୁଃଖରେ ବସିଥିଲେ, ତାଙ୍କର ଏକ ମାତ୍ର ପୁତ୍ର ଦେବବ୍ରତ ସେଠାରେ ଆସି ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ସେ ପିତାଙ୍କ ମୂଳ ନିମ୍ନ ଦେଖି ଦୁଃଖର କାଣେ ପଚାରିଲେ; କିନ୍ତୁ ଗଜା କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ । ଦେବବ୍ରତ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କଠାକୁ ଯାଇ ସବୁ କଥା ବୁଝିଲେ । ତେଣୁ ସେହିଠାରେ ସେହି କେଉଁଟି ଘରକୁ ଗଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ପିତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତା କନ୍ୟାର ବିବାହ ଦେବା ପାଇଁ ତାକୁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । କେଉଁଟି ବିନୀତ ଭାବରେ କହିଲା, “ଯୁବଗଜା, ତୁମେ ଗୁଣବାନ, ସାମର୍ଥ୍ୟ ଓ ମହାଶୀର । ତୁମେ ଗଜଗାଦିର ଉପଯୁକ୍ତ ପାତ୍ର । ମୁଁ ମୋର ଝିଅକୁ ବିବାହ ଦେଲେ ତା ପୁଅ ତ ଗଜଗାଦିର ବସି ପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଜାଣି ଜାଣି ମୁଁ କିଏ ଝିଅକୁ ଦେବି ?” ଏହା ଶୁଣି ଦେବବ୍ରତ ପ୍ରତିକ୍ତ କରି କହିଲେ—“ମୁଁ ଗଜଗାଦି ପୂର୍ଣ୍ଣ କରିବି ନାହିଁ । ତୁମ ଝିଅର ପୁଅମାନେହିଁ, ଗଜାଙ୍କ ଅଧିକାରୀ

ହେବେ ।” କେଉଁଟି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇ କହିଲା, “ଦେବବ୍ରତ, ତୁମର ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଅଟେ, ମୁଁ ଜାଣେ, କିନ୍ତୁ ଆଶଙ୍କା ହେଉଛି ତୁମ ପୁଅ ନାତିମାନେ ମୋର ବିଅର ପିଲାଙ୍କ ସହିତ କଳହ କରିବେ ।

ସେତେବେଳେ ରାଜ୍ୟ ନାୟକର ହେବ ଓ ସମସ୍ତେ ଯୁଦ୍ଧ କରି ମରିବେ ।”

ଦେବବ୍ରତ ଏହା ଶୁଣି ଦୁଇ ଭାବରେ ଶପଥ କଲେ ଯେ, ସେ କେବେ ବିବାହ କରିବେ ନାହିଁ । ଏ କଥାରେ ପାଶରେ ଥିବା ଲୋକେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ଶୂନ୍ୟରୁ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ପୃଷ୍ଠ ବୃଦ୍ଧି ହେଲା । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କଲେ । ‘ଭ୍ରାତୃଶ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କରବାରୁ ସେହିଦିନଠାରୁ ତାଙ୍କୁ ଦେବତାମାନେ ‘ଭ୍ରାତୃ’ ବୋଲି ଡାକିଲେ ।

କେଉଁଟି ନିଜ କନ୍ୟା ସତ୍ୟବତୀଙ୍କୁ ଶାନ୍ତନୁଙ୍କୁ ବିବାହ ଦେବା ପାଇଁ ସ୍ୱୀକୃତ ହେଲା । ଭ୍ରାତୃଙ୍କ ପ୍ରତିଜ୍ଞା ଫଳରେ ଶାନ୍ତନୁ ସତ୍ୟବତୀଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ସୁଖରେ ରହିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ପିତୃଭକ୍ତ ଭ୍ରାତୃ ପିତାଙ୍କ ପାଇଁ ସଜଗାଦି ଗୁଣରେ — ବିବାହ କଲେ ନାହିଁ । ଜୀବନ ଯାକ ବ୍ରହ୍ମଚାରୀ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ପିତା ମାତା ସମ ଆଉ କେ ଅଛି ସଂସାରେ
ଦିଅ ସବେ ମନ ପ୍ରାଣ ତାଙ୍କରି ସେବାରେ ।

ଆତାପି ଓ ବାତାପି

ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ଗୋଟିଏ ବଣରେ ଆତାପି ଓ ବାତାପି ବୋଲି ଦୁଇ ଜଣ ଅସୁର ଥିଲେ । ସେମାନେ ଦୁଇ ଭାଇ । ସେ ଦୁହଁଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଭାସ ସେହ । ସେମାନେ ଦତ୍ତ ମାୟାବା । ଇଚ୍ଛା କଲେ ନାନା ରୂପ ଧରି ପାରୁଥିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଦେଖିଲେ ତାକୁ ଅଦର କରି ଘରକୁ ନେଇଯାନ୍ତି । ବାତାପି ଗୋଟିଏ ମେଣ୍ଟା ରୂପ ଧରେ । ତାକୁ ଆତାପି ହାଣି କାଟି ଚାଲେ । ସେହି ମାଂସ ବ୍ରାହ୍ମଣକୁ

ଗାଈବାକୁ ଦିଏ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଗ୍ରାସେ ଗାଈ ଓହ୍ଲେ ମାରିବା ବେଳକୁ
ଅତାପି ବଡ଼ ପାଟି ଭରି ବାତାପିର ନାମ ଧରି ଡାକେ । ବାତାପି
ବ୍ରାହ୍ମଣର ପେଟ ପଟାର ବାହାରକୁ ଚାଲି ଅମେ । ଦୁଇ ଭାରି
ଏହୁପରି ମନୁଷ୍ୟ ମାରନ୍ତି ।

ଦିନେ ଅଗସ୍ତି ମୁନି ସେହୁ ବାଟେ ଯାଉଥିଲେ । ତାଙ୍କୁ
ଦେଖି ଅତାପି ମଧ୍ୟାନନ୍ଦରେ ନିମନ୍ତଣ କରି ଘରକୁ ନେଲା ।
ବାତାପି ସେହୁ ପରି ମେଣ୍ଟା ହେଲା । ତାହାର ମାଂସରେ ଭଲ ଭଲ
ଭରବାଣ ଦିଅର ହେଲା । ଗାଈବା ପାଇଁ ମୁନିଙ୍କ ଅଗରେ ବଢ଼ା
ହେଲା । ଅଗସ୍ତି ଗାଈ ସାରି ପାଣି ଦିଇବା ବେଳକୁ ଅତାପି
ଉଦ୍‌ସ୍ତେଷରେ ବାତାପିକୁ ଡାକିଲା । ଅଗସ୍ତିଙ୍କର ଅଜଣା ଅଛି କଣ ?
ଅତାପିର ଭଡ଼ ଶୁଣି ସେ ପେଟଟି ଅଇଁସି ଦେଇ ଉଣ୍ଡୁଲୁ ପୁରଣ
କରି କହିଲେ, “ବାତାପି ଏହୁ ବ୍ରହ୍ମ ଅଗ୍ନିରେ ଭସ୍ ହୁଅ ।”
ସେହୁପରି ବାତାପି ପେଟ ମଧ୍ୟରେ ଭସ୍ ହୋଇଗଲା । ଏଣେ
ଅତାପିକୁ ନୌପରେ ଚାହୁଁଦେବା ମାନ୍ଦବେ ସେ ମଧ୍ୟ ଜଳିଗଲା ।
ସେଠାରୁ ଅଗସ୍ତି ଫେରି ଆସିଲେ ।

ଦୁଇ ଭାରି ମରିବାରୁ ସେ ବଣରୁ ଭୟ ଛାଡ଼ିଗଲା । ସମସ୍ତେ
ସେ ବାଟେ ନିର୍ଭୟରେ ଯିବା ଆସିବା କରି ପାରଲେ ।

ଯେ ପ୍ରାଣୀ ରହେ ନଟକଟେ,

ଗୋବିନ୍ଦ ମାରନ୍ତି କପଟେ ।

ନ୍ୟାୟ ବିଚାର

ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ର ବନବାସ କରି ସାର ଅଯୋଧ୍ୟାର ରଜା ହେଲେ ।
ନ୍ୟାୟରେ, ଧର୍ମରେ, ସୁଖରେ ପ୍ରଜା ପାଳିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଏଣୁ

ରକ୍ଷି, ବାଞ୍ଛୁଣୀ, ପଣ୍ଡିତ, ପିଲା, ବୁଢ଼ା ସମସ୍ତଙ୍କର ମୁଖରୁ ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କ
ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧାଗଲା ।

ଏପରି କିଛି କାଳ ଗଲା । ଦିନେ ଜଣେ ରକ୍ଷି ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କ
ନିକଟକୁ ଯାଇ କହିଲେ, “ମୁଁ ଅପଣଙ୍କୁ ଗୋଟାଏ ଗୁପ୍ତ ବାଣ୍ଟି
ଜଣାଇବା ପାଇଁ ଆସିଛି । ଅନ୍ୟ ଦୁଇଜଣ କଥାବାଣ୍ଟି
କଲବେଳେ ଏଠାରେ ଅନ୍ୟ କେହି ଓହ୍ଲେଇ କରିବାକୁ ହେବ
ନାହିଁ । ଭିତରକୁ ବାହାକୁ ନ ଛୁଡ଼ିବା ପାଇଁ ଜଣେ ଚଣ୍ଡାସୀ
ଲେବକୁ ଦ୍ଵାରରେ ଜଗାନ୍ତୁ । ଯଦି କେହି କୌଣସି ଦାରଣରୁ
ଏଡେବେଳେ ଏଠାକୁ ଆସେ, ତାହାଗଲେ ତାହାର ମୁଣ୍ଡକାଟ
ହେବ ବୋଲି ଅଛି ଦିଅନ୍ତୁ ।” ସମତନ୍ତ୍ର କିଛିଦିନ ଭାବିଲେ;
ଯେଉଁ ପ୍ରାଣାୟୁକ ଭାବ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ବାର ବର୍ଷ କାଳ ନଗର, ନପିର,
ନଶୋର ଦିନ ସବୁ ହିଂସ୍ର ଜନ୍ତୁ ଓ ସକ୍ଷୟଶୂନ୍ୟ ବନରେ ତାଙ୍କୁ
ଜଗି ରହିଥିଲେ, ସେ କେବଳ ଏ କାର୍ଯ୍ୟକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇ ପାରେ ।
ପରେ ସେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଡାକି, ସମସ୍ତ ବିଷୟ କହି ଦ୍ଵାରଦେଶରେ
ଜଗିବା ପାଇଁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଜାଣିଲେ । ରକ୍ଷି ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କୁ ଜଣାଇଲେ, ‘ପ୍ରଭୋ !
ମୁଁ କାଳ । ଅପଣଙ୍କୁ କେତେବେଳେ ଚାହିଁ ଲଣ୍ଡାଇବା ପାଇଁ
ଦେବତାମାନେ ମୋତେ ରକ୍ଷି ବେଶରେ ଏଠାକୁ ପଠାଇଛନ୍ତି ।
ଅପଣ ସକ୍ଷୟକୁଳ ନାଶ କରି, ଅନ୍ୟାୟ ଅତ୍ୟାଚାର ଦୂର କରି,
ନ୍ୟାୟ ଓ ସତ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଅଛନ୍ତି । ଅପଣ ଯେଉଁ କାର୍ଯ୍ୟ ଲଗି
ପୁଣ୍ୟକୁ ଆସିଥିଲେ, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଶୂନ୍ୟ ହୋଇଅଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ
ଅପଣ ଶୀଘ୍ର ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଫେରି ଦେବଭ୍ରମର ଅନନ୍ଦ ବଢ଼ାନ୍ତୁ ।’
ଏହିପରି କଥାବାଣ୍ଟି ହେବା ସମୟରେ ଦୁର୍ବାସା ରକ୍ଷି ସେହି
ଦ୍ଵାରରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ସେ ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ

ଭଦ୍ରକୁ ପିବାକୁ ଉଦ୍ୟତ ହେଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ମନା କରିବାକୁ ରାଷ୍ଟ୍ର
 ହୋଧରେ ଜଳଜଠି ବଢ଼ିଲେ, “ମୁଁ ହୁଧାରେ ଅତୁର; କିଛି ଖାଦ୍ୟ
 ପଦାର୍ଥ ମାଗିବା ଯାଇଁ ସମସ୍ତଙ୍କଠାକୁ ଯାଉଛି । ତୁମେ ଯଦି

ମତେ ଭଦ୍ରକୁ ନଛାଡ଼, ସାବଧାନ । ମୋର ଜଟାଅଗ୍ନିରେ
 ଅପୋଧା ପୋଡ଼ି ଛାଇଟାର କରିଦେବି ।” ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଏକାବେଳେକେ

ତଟସ୍ତ । କଣ କରବେ, ତାଙ୍କ କିଛି ବୁଦ୍ଧି ଦଶିଲ ନାହିଁ ।
କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ ମନ ଥପ୍ କର ଭାବିଲେ, “ମନୁଷ୍ୟର ଜୀବନ ତ
ପାଣି ଫୋଟକା ପରି ଅସ୍ଥାୟୀ । ଜନ୍ମ ପରେ ମରଣ ନିଶ୍ଚୟ
ହେବ । ଏଇ ସାମାନ୍ୟ ଜୀବନ ପାଇଁ ଋଷିଙ୍କୁ ଅପମାନ ଦେଇ
ଅଯୋଧ୍ୟାକୁ ଉତ୍ସୁ କରାଇ ଦେବା ମୋର ଉଚିତ ନୁହେଁ ।” ଏହା
ଭାବି ସେ ହଠାତ୍ ଭିତରେ ପ୍ରବେଶ କଲେ । ସେତେବେଳକୁ
ସମତନ୍ତ୍ର ଓ କାଳଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ପ୍ରାୟ ସରିଛି । ଲକ୍ଷ୍ମଣ କହିଲେ
“ମହାରାଜ ! ଦୁର୍ବାସା ଋଷି ଅପଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାତ ପାଇଁ ଅସି ଦ୍ଵାରରେ
ଅଛନ୍ତି ।” ଏହା ଶୁଣି କାଳଋଷି ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ପରେ
ସମତନ୍ତ୍ର ଦୁର୍ବାସାଙ୍କୁ ନିକଟକୁ ଡକାଇ ତାହାଙ୍କୁ ନାନା ହିକାୟ
ଭଲ ପଦାର୍ଥ ଖାଇବାକୁ ଦେଇ ଭୁଷି କଲେ ।

ଦୁର୍ବାସାଙ୍କ ପ୍ରସ୍ଥାନ ପରେ ସମତନ୍ତ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ସଙ୍ଗେ ଧରି
ବିଗୁର ଗୁଡ଼କୁ ଗଲେ । ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କ ଅଦେଶ ଅମାନ୍ୟ
କରିବାରୁ ତାଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଦେବାପାଇଁ ଦରବାରରେ ବିଗୁର ହେଲା ।
ଏହା ଦେଖି ସଭାରେ ଥିବା ସମସ୍ତ ଲୋକଙ୍କ ଆଖିରୁ ଝରଝର ଲୁହ
ବହୁଗଲା । ସେମାନେ ଏକ ସ୍ଵରରେ ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କୁ କହିଲେ,
“ରିକ୍ତକାଳ ପାଇଁ ଜଣେ ଲୋକକୁ ତ୍ୟାଗ କରିବା କିମ୍ବା ତାକୁ
ମାରିଦେବା ଏକା କଥା । ଏଣୁ ଏହାଙ୍କୁ ବଧ ନକରି ସତ୍ୟ ବାହାରେ
ଛାଡ଼ି ଦେବା ଭଲ ।” ସତ୍ୟରେ ଧର୍ମ ଓ ସତ୍ୟ ରକ୍ଷା ଲାଗି ସମତନ୍ତ୍ର
ପ୍ରାଣପ୍ରୟ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ରିକ୍ତକାଳ ପାଇଁ ଘରୁ ଓ ସତ୍ୟରୁ ତଡ଼ି
ଦେଲେ । ସମସ୍ତେ ସମତନ୍ତ୍ରଙ୍କର ଧର୍ମ ବୁଦ୍ଧିକୁ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।

ପିତା ମାତା ବା ବନ୍ଧୁଜନ

କେହି ନୁହନ୍ତି ସତ୍ୟସମ ।

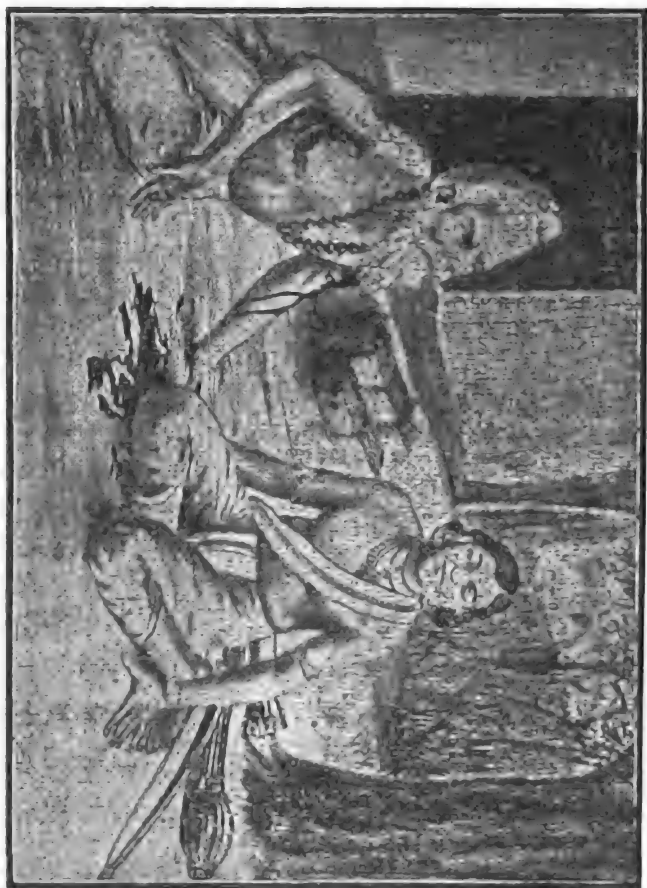
କର୍ଣ୍ଣ ଓ ପରଶୁରାମ

କର୍ଣ୍ଣ ଜଣେ ସାବଧାନ ପାଳିତ ପୁଅ । ସେ ଅଠ ବର୍ଷ ବାଳରୁ
ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ପାଖରେ ଯୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲେ, ମାତ୍ର ସେଥିରେ ତାଙ୍କ
ମନ ମାନ୍ତିଲା ନାହିଁ । ସକଳ ପ୍ରକାର ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖି ପୃଥ୍ବୀର
ଜଣେ ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ହେବାକୁ ତାଙ୍କର ଭ୍ରାତୃ ଇଚ୍ଛା । ଏଣୁ ସେ
ଦ୍ରୋଣଙ୍କଠାରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ପରଶୁରାମଙ୍କ ନିଃଷ୍ଠକୁ ଗଲେ ।

ସେତେବେଳେ ପରଶୁରାମଙ୍କ ପରି ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଜାଣିବା ଲୋକ
ଅତି କେହି ନ ଥିଲେ । ସେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କୁ ନିଜର ଶିଷ୍ୟ କରି ରଖିଲେ ।
ତାଙ୍କୁ ସକଳ ପ୍ରକାର ଅସ୍ତ୍ର ଶସ୍ତ୍ର ଶିଖାଇ ଦେଲେ ।

ପରଶୁରାମଙ୍କଠାରେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କର ଭ୍ରାତୃ ଭକ୍ତି । ସେ ଗୁରୁଙ୍କୁ
ମାନି ଚଳୁଥାନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ଗୁରୁସେବା କରୁଥାନ୍ତି । ଦିନେ
ଶିଷ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନୁବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇବା ପରେ ପରଶୁରାମ ବଡ଼ ହାଲୁଆ
ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । କିଛି ସମୟ ବିଶ୍ରାମ ନେବାକୁ ମନ ବଳାଇଲେ ।
ସେ କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଡେଇଁ ଯିବା ଜୟ ଉପରେ ମୁଣ୍ଡ ଭରା ଦେଇ ଶୋଇ
ରହିଲେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ତାଙ୍କୁ ବଡ଼ ନିଦ ଲାଗିଗଲା ।

ଗୁରୁଙ୍କର ନିଦରେ ବାଧା ନଦେବା ପାଇଁ କର୍ଣ୍ଣ ହଲଚଲ
ନହୋଇ ଧୀର ସ୍ଥିର ଭାବରେ ବସି ରହିଲେ । ସେତେବେଳେ
ଗୋଟିଏ ଯୋଦ୍ଧା କର୍ଣ୍ଣଙ୍କ ଡେଇଁ ଯିବା ଜୟ ଛାଡ଼ି ଟୁଙ୍ଗ ଗୋରରେ
କାମୁଡ଼ି ଦେଲା । ସେହି କାଳରେ ସେ ବି ନିଶ୍ଚଳ ହୋଇ ବସି
ରହିଲେ । କାମୁଡ଼ା କଷ୍ଟ ସହିଗଲେ ।

ରୁହଁ ରୁହଁ କଣ୍ଠକ ଜଙ୍ଗଲୁ ଧାର ଧାର ରକ୍ତ ବୋହିବାକୁ
 ଲାଗିଲା । କ୍ରମେ ସେହି ଇନ୍ଦ୍ରରେ ପରଶୁରାମଙ୍କର ଗାଲ, କାନ୍ଧ
 ଚିଣ୍ଡିଗଲା । ଏହି ସମୟରେ ପରଶୁରାମଙ୍କର ନିଦ୍ରା ଭାଙ୍ଗି ଗଲା । ସେ

ଉଠି ଦେଖନ୍ତି ତ କଣ୍ଠିକ ଜୟରୁ ରକ୍ତ ସ୍ରୋତ ଗୁଲିଛି । କାରଣ
ପରୁଣିକାରୁ କଣ୍ଠି ପୋକ କାମୁଡ଼ିବା କଥା କହିଲେ । ଏହା ଶୁଣି
ପରଶୁରାମ ଏକାବେଳେ ଚମକି ପଡ଼ିଲେ । ସେ କଣ୍ଠିକ ପ୍ରତି ଭାବ
ସମ୍ଭବ ହେଲେ । ତାଙ୍କର ବାଉଁଶ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଓ ସଦ୍‌ଗୁଣତା ଦେଖି
ଧନ୍ୟବାଦ ଦେଲେ । କଣ୍ଠି ଅନ୍ତ କେତେ ଦିନ ପରଶୁରାମଙ୍କ
ପାଖରେ ରହି ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ମସ୍ତକେ ଧରି ଗୁରୁ ବାଣୀ, ପାଲିବ ନିତ୍ୟ ଧନମଣି
ଗୁରୁ ସେ ଯେହୁଁ ଗୁଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ, ପରମେଶ୍ଵର ଗୁରୁ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ।

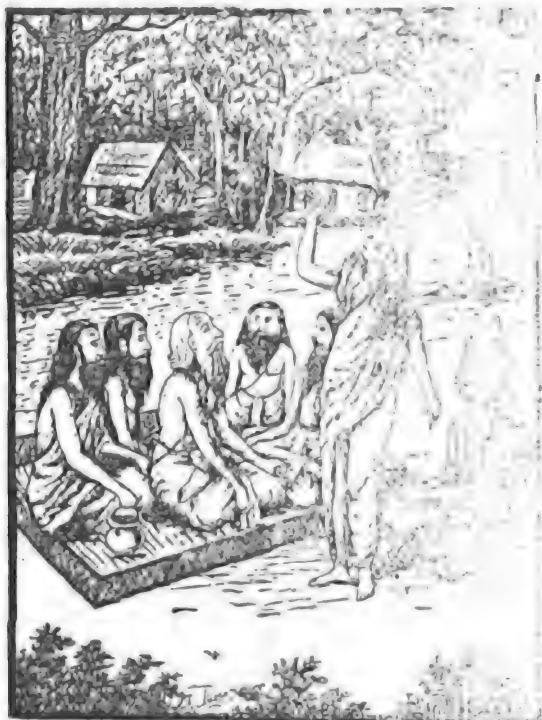
ପର ପାଇଁ ଜୀବନ ଦାନ

ଦୂର୍ବେକାଳରେ ଦଧୀଶ ନାମରେ ଜଣେ ବଡ଼ ଶିଷି ଥିଲେ । ସେ
ଭାରି ଦୟାଳୁ ପରୋପକାରୀ ଓ ବଡ଼ ଶିବଭକ୍ତ ।

ତାଙ୍କ ସମୟରେ ଗୋଟିଏ ଅସୁର ଜନ୍ମ ହେଲା । ତା ନାଁ
ବୃହାସୁର । ସେ ଗୋଟିଏ ବଡ଼ ବୀର ହେଲା । ସେ ମର୍ତ୍ତ୍ୟରେ
ସମସ୍ତଙ୍କ ମାରି ଜବତ କରି ସ୍ଵର୍ଗକୁ ଗଲା । ସେଠାରେ
ଦେବତାମାନେ ତା ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିଲେ, ମାତ୍ର ପାଇଲେ ନାହିଁ ।
ହାରି ଯାଇ କିଏ କୁଆଡ଼େ ପଳାଇଲେ । ବୃହାସୁର ସ୍ଵର୍ଗରୁ
ଦେବତାମାନଙ୍କୁ ଢଳି ଦେଇ ମହାଅନନ୍ଦରେ ରହିଲା ।

ଦେବତାମାନେ ହାରିଯିବାରୁ ଭଗବାନଙ୍କଠାରେ ଗୁହାରି
କଲେ । ପ୍ରଭୁ ସେମାନଙ୍କ ବିକଳ ସଦ୍‌ବନ୍ଧୁ ନପାରି, ଗୋଟିଏ କଥା
ବତାଇ କହିଲେ, ‘ତୁମ୍ଭେମାନେ ଦଧୀଶ ମହାରାଷିଙ୍କ ହାତ
ଅଣି ସେଥିରେ ବକ୍ର ତଥର କଲେ ସେହୁ ବକ୍ରରେ ଅସୁର ମରବ ।’

ଦେବତାମାନଙ୍କଃ ‘ଭବରେ ଭୁଲେଣ ପଡ଼ିଲା—“ଦୁର୍ଗା ମଲେ ସିନା ଅମେ ତାଙ୍କ ହାତ ଅଣ୍ଟିବା—ଅମପାର୍ବ ସେ କଣ ଗୁପ୍ତ ଦେବେ ?” ଏହିପରି ‘ନାନା କଥା ଭାବି ଭାବି ସେମାନେ ଦୁର୍ଗାଙ୍କ ଅଶ୍ରମକୁ ଗଲେ । ସେତେବେଳେ ଦୁର୍ଗା ଯୋଗଧ୍ୟାନରେ ବସିଥିଲେ । ଦେବତାମାନେ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦସି ରହିଲେ ।

ଯୋଗଧ୍ୟାନରୁ ଉଠିଲା ଦେବତାମାନେ ପ୍ରଶ୍ନମ କରି ତାଙ୍କ ଗୁହାରି ଜଣାଇଲେ । ସେତେବେଳେ, “ଅପଣ ଦୟା ନାହିଁ

ସ୍ୱର୍ଗ ମଣିଷ ସବୁ ଧ୍ୱଂସ ହେବ—ସମସ୍ତେ ‘ମର ଧୂଳି ପାଉଁଶରେ’ ମିଶି
ଯିବେ ।’ ଏ କଥା ଶୁଣି ଦଧୀଶଙ୍କ ମନ ଟଳିଗଲା । ସେ ତ ଭାବ
ଦୟାଳୁ—ମହାଯୋଗୀ, ଦେବତାମାନଙ୍କ ଏ କଷ୍ଟ ସହନେ କିପରି ?
ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସେ କହି ପକାଇଲେ; “ମୁଁ ମଲେ ଯଦି ସ୍ୱର୍ଗ ମଣିଷ
ରହିବ—ଦେବତାମାନେ ବଞ୍ଚିବେ, ତେବେ ମୁଁ ଏହିକ୍ଷଣି ମରୁଛି ।”
ଏହା କହି ସେ ପୁଣି ଯୋଗରେ ବସି ପ୍ରାଣ ବାୟୁ ଛାଡ଼ି ଦେଲେ ।
ଦେବତାମାନେ ତାଙ୍କ ହାତ ଅଣି ବଜ୍ର କଲେ । ସେହି ବଜ୍ରରେ
ବୃନ୍ଦାସୁର ମର । ତନିପୁରର ଲୋକେ ଅନନ୍ଦରେ ରହିଲେ ।

ସବେ ଚଳିବେ କାଳ ବେଳେ

କଥା ରହିବ ମହା ତଳେ ।

ବଳରାମ ଓ ପ୍ରଳୟାସୁର

ଦିନେ ଗୋପର ପିଲାମାନେ ବଳରାମ ଓ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ
ଖେଳିବାକୁ ବଣକୁ ଗଲେ । ରାଜରାଜକା ଖେଳ ଖେଳିବା ପାଇଁ
ସମସ୍ତେ ଠିକ୍ କଲେ । ଏକ ପକ୍ଷରେ କୃଷ୍ଣ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ବଳରାମ
ରହିଲେ ।

ଖେଳ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏ ପଟରୁ ଜଣେ, ସେ ପଟରୁ ଜଣେ
ଆସି ଯୁଦ୍ଧ କଲେ । ଯେ ହାରୁଥାଏ, ସେ ଅନ୍ୟ ଜଣକୁ କାନ୍ଦରେ
ବସାଇ ଶଙ୍ଖେ ଦୁରରେ ଥିବା ଗୋଟିଏ ବରଗଛ ଯାଏଁ ବୋହି
ନେଉଥାଏ । ଏହିପରି ଯୁଦ୍ଧର ଧୂମ ଧାମ୍ ଚାଲିଲା । ଏ ପଟରୁ
କେତେ ହାରିଗଲେ, ସେ ପଟରୁ ମଧ୍ୟ କେତେ ହାରିଗଲେ ।

ପ୍ରଳୟାସୁର ନାମରେ ଜଣେ ଅସୁର ବଣ ଭିତରେ ଲୁଚି ଏ
ସବୁ ଦେଖୁଥିଲା । ସେ କଂସର ଦୁତ । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ମାରିବା ପାଇଁ ଆସି

ଥିଲା । ସୁଯୋଗ ଦେଖି, ସେ ଗୋଟିଏ ଗଉଡ଼ ଫିଲର ରୂପ ଧରି
ପ୍ରିୟମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ମିଶିଗଲା; ଖେଳରେ ଯୋଗ ଦେଲା । ତାର ଇଚ୍ଛା
କୃଷ୍ଣଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ଯୁଦ୍ଧ କରିବ । ମାତ୍ର କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଭାଗରେ ସୁଦାମା

ପଡ଼ିଲେ । ଯୁଦ୍ଧରେ ସୁଦାମା ହାରି ଯାଇ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଚିଠିରେ ବସାଇ
ବୋହୁ ନେଲେ । ଏଣେ ପ୍ରଳମ୍ବା ବଳରାମଙ୍କ ଭାଗରେ ପଡ଼ିଲା ।

ସେ ଭାବିଲା, “ମୁଁ ହାରିଯିବି । ସମକୁ କାଳରେ ବସାଇ ଏକା ଥରକେ ବଣ ଭିତରକୁ ଘେନିଯିବି । ସେଠାରେ ତାକୁ ମୋଡ଼ା ମୋଡ଼ି କରି ଗାଈ ପକାଇବି—ଫେରେ ଅସି କୃଷ୍ଣକୁ ସେହୁପରି କରିବି ।” ଏହା ବିଚାର, ସେ ଜାଣି ଜାଣି ହାରିଗଲା । ବଳରାମଙ୍କୁ କାଳରେ ବସାଇ ଚଞ୍ଚଳ ଗୁଲିଲା । ଗଛଟି ଯିମିତ ଡେଇଁଲା ପିମିତ ତାର ନିଜ ବିକଟାଳ-ରୂପ ଧରିଲା । ଅକାଶରେ ଉଡ଼ି ପଳାଇବାକୁ ଠିକ୍ କଲା । ବଳରାମ ତାର ମନ କଥା ଜାଣି ପାରିଲେ । ସେ ସଗରେ ସତସର ମୁଣ୍ଡ ଉପରେ ବଜ୍ର ପରି ବିଧାଟାଏ ମାରିଦେଲେ । ତା ମୁଣ୍ଡ ଦୁଇ ପାଳ ହୋଇ ପାଟିଗଲା । ଅସୁର ଗାଁ ଗାଁ ରଡ଼ିରଡ଼ି ମରିଗଲା । ସମସ୍ତେ ଏହା ଦେଖି ବଳରାମଙ୍କୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକାଇଲେ—ବହୁତ ପ୍ରଶଂସା କଲେ ।

ମାୟା କପଟ ପରିହରି,
ଯେ ଦୟା, ଧରମ ଆଚରି,
ତା ସଙ୍ଗ ନନ୍ଦାଢ଼ଳି ହରି
ରଖନ୍ତି ବିପଦ ଉଦ୍ଧାରି ।

ନୃସିଂହ ଅବତାର

ଅସୁର ସଙ୍ଗ ହିରଣ୍ୟର ପୁଅଙ୍କ ନାମ ପ୍ରହ୍ଲାଦ । ସେ ପିଲା ଦିନୁ ହରିଭକ୍ତ । ସେ ସବୁବେଳେ ହରି ନାମ ଗାନ ଓ କାର୍ତ୍ତିକ କରୁଥିଲେ । ହିରଣ୍ୟ ହରିଙ୍କୁ ଶତ୍ରୁ ବୋଲି ଭାବୁ ଥାଏ । ତେଣୁ ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ହରିନାମ ଗୁଡ଼ିକାପାଇଁ ସେ ନାନା ଉପଦେଶ ଦେଲା ।

କିନ୍ତୁ ପ୍ରହ୍ଲାଦ ହରି ନାମ ଗୁଣରେ ନାହିଁ । ଏହା ଦେଖି ଦୁରାଶ୍ୟ ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ନାନା ପ୍ରକାର ଦଣ୍ଡ ଦେଲା । ଘାତକମାନଙ୍କଦ୍ୱାରା ତାକୁ ଦଣ୍ଡାବଳ; ହାତା ପାଦ ତଳେ ପକାଇଲା; ଅଗ୍ନିକୁଣ୍ଡରେ ନିଷେଦ କଲା । ହାତ ଗୋଡ଼ ବାନ୍ଧି ସମୁଦ୍ରରେ ପିଙ୍ଗ ଦେଲା । ଶେଷରେ ବିଷ ମିଶ୍ରା ଗାଦ୍ୟ ଶୁଆଇଲା—ବେଉଁଥିରେ କିଛି ହେଲା ନାହିଁ । ସବୁ ବିପଦରୁ ହରି ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ରକ୍ଷା କଲେ । ହରି ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କର ପ୍ରାଣ—ହରି ତାଙ୍କର ଜୀବନ ଥିଲେ । ହରିନାମ କାର୍ତ୍ତିନ ବିନା ସେ ଅନ୍ଧ କିଛି ଜାଣୁ ନଥିଲେ ।

ପ୍ରହ୍ଲାଦ ସବୁ ଭୟାନକ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ହେବା ଜାଣି ଅସୁରମାନେ ବଡ଼ ଭୟ କଲେ । ସେମାନେ ଜାଣିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ହରି ବେଉଁଥି ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କୁ ରକ୍ଷା କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରହ୍ଲାଦଙ୍କ ସହ ହରିନାମ କାର୍ତ୍ତିନ କଲେ । ଗାଁ ଗଣ୍ଡାରେ ହରିନାମ ପ୍ରସାର କଲେ—ଶେଷରେ ଦେବାଗଲା ଯେପରି ହରିନାମ ସବୁଠାରେ ପୁରୁ ରହିଲା ।

ଦିନ ରାତି ଏହି ହରିନାମ ଶୁଣି ଦୁରାଶ୍ୟ କ୍ରୋଧରେ ଚାପୁ ହୋଇଗଲା । ଅନ୍ଧ ତାହାକୁ ନିଦା ଲଗିଲା ନାହିଁ । ସେ ଭୃତ୍ୟ ପଠାଇ ପ୍ରହ୍ଲାଦକୁ ଡକାଇ ଅଣିଲା । ପ୍ରହ୍ଲାଦ ହାତ ଯୋଡ଼ି ବାସାବ ଗୋଡ଼ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ, ପୁଣି ଉଠି ହାତ ଯୋଡ଼ି ଠିଆ ହେଲେ । ଦୈତ୍ୟସକ୍ର କ୍ରୋଧରେ ଶ୍ରବଣର “ଦିବ୍ଦ ଅନେକ ଲଙ୍ଘନ କରିବା କି ତୋହର ଧର୍ମ ? ଏହା କି ତୋ ହରିର ଶିକ୍ଷା ?” ଏହା ଶୁଣି ପ୍ରହ୍ଲାଦ ଭକ୍ତ ଓ ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, “ପିତା ତୁମର ଅଦେଶ ଅମାନ୍ୟ କରିବା ମୋହର ଧର୍ମ ନୁହେଁ; ଦୟାଳୁ ହରିଙ୍କ ଶିକ୍ଷା ତାହା ନୁହେଁ । ସେ ପିତାଙ୍କ ପିତା, ମାତାଙ୍କ ମାତା । ଅସ୍ତ୍ର ଅମ୍ବୁମାନଙ୍କ ସହୁତ

ଦୟାମୟ ହରିଙ୍କ ଡାକିବ—ତୁମ୍ଭର ପାପ ସବୁ କ୍ଷମା ଦେଉ—
ସ୍ଥିତିରେ ପାଇଁ ବସିବ ।”

ଏହା ଶୁଣି ସଜ୍ଜା ଅନୁର କୋପରେ ଜଳି ଉଠିଲା । ସେ
ହୁକୁମଦଙ୍କର ଚୁଟି ଧରି ଓଟାରିଲା । ଗଣ୍ଡା ଟେକି ପଚାରିଲା, “ତୋର
ହରି କେଉଁଠାରେ ଅଛି ଦେଖାଅ—ନୋହୁଲେ, ତୋର ପ୍ରାଣ
ନାଶ କରୁଛି ।” ହୁକୁମଦ ନିର୍ଭୟରେ ଉତ୍ତର କଲେ, “ମୋର ହରି
ସବୁଠାରେ ଅଛନ୍ତି ।” ସ୍ଵପ୍ନ ସ୍ଵପ୍ନ ପୁନଃ ପଚାରିଲା, “ତୋର ହରି
କିଣ ଏହି ଗମ୍ଭୀରେ ଅଛି ?” ହୁକୁମଦ ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ,
“ହଁ, ସେ ଏଥିମଧ୍ୟରେ ସୁଜା ଅଛନ୍ତି ।” ଏହା ଶୁଣି ସଜ୍ଜା ହୁକୁମଦଙ୍କର
ଚୁଟି ଗ୍ରସ୍ତଦେଲା, ଧାଇଁଯାଇ କୋପରେ ସେହି ଗମ୍ଭୀକୁ ଗୋରଠାଟିଏ
ପାରିଲା । ଉକ୍ରାନ୍ତ ହରି ହୁକୁମଦଙ୍କର ବଡ଼ ଦେଖି ଅତି ସମ୍ମାନ
ପାରିଲେ ନାହିଁ ।

“ଉକ୍ରାନ୍ତ ନବନେ ଆଉ ରକ୍ଷଣେ ବିଶ୍ଵର
ଧରିଲେ ପ୍ରମୁକୁ ଆସି ଉଗ୍ର ଅବତାର ।”

ସ୍ଵପ୍ନର ପଦାଦାତରେ ଗମ୍ଭୀ ପାଟିଗଲା । ସେଥି ମଧ୍ୟରୁ ନର
ଦେହ ଓ ସିଂହମୁଖ ଧରି ହରି ଗର୍ଜନ କରି ବାହାର ପଡ଼ିଲେ ।
ହରିଣୀକୁ ଉଡ଼ି ଧରି ଜଙ୍ଗଲ ଉପରେ ପକାଇ, ଅନ୍ତ ମୁଖା ବିଦାର
ଭାବରେ ପ୍ରାଣ ନାଶ କଲେ ।

ହରି ରଖେ ମାରେ କିଏ ?

ହରି ମାରେ ରଖେ କିଏ ?

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଓ କୁଞ୍ଜ

କୃଷ୍ଣ ବଳରାମ ଦୁହେଁ ଅନ୍ତର ସାଥରେ ମଥୁରା ଗଲେ । ସମସ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଦୌଡ଼ ଅସିଲେ । ସେତେବେଳେ କିଏ ଗାଧୋଉଥିଲା; ଓଦା ଲୁଗାରେ ସରସରଥ ହୋଇ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଧାଇଁ ଅସିଲା । କିଏ ଭାତ ବନ୍ଧୁଥିଲା, ରନ୍ଧା ଛଡ଼ି ଚୁଲି ଅସିଲା— ତେଣେ ଭାତ ତିଆରି ସବୁ ପୋଡ଼ି ଜଳି ଚାଲିଯିବାର ଲାଗିଲା । କିଏ ବସି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଉ ଥିଲା, ମୁଣ୍ଡରେ ପାନିଆଟା ଲାଗିଛି, ବାଳ ମୁକୁଳା କର ପାଇଁ ଅସିଲା । ଏହିପରି ସେ ଯାହା କରୁଥିଲେ ତାହା ଛଡ଼ି ଧାଇଁ ଅସିଲେ । ମଥୁରା ଦାଣ୍ଡ ଦୁଳଦୁଳରେ ଉଡ଼ୁଳି ପଡ଼ିଲା ।

ବାଟରେ ଯାଉଁ ଯାଉଁ ବଳରାମ ଓ କୃଷ୍ଣ ଗୋଟିଏ କୁଞ୍ଜ ମାରିକିନିଆକୁ ଦେଖିଲେ । ସେ କୁଞ୍ଜଟି ନିତି ନିତି କଂସ ପାଖକୁ ଚାଲି, ଚନ୍ଦନ, ଫୁଲମାଳ ଧରି ଯାଉଥାଏ । କଂସକୁ ସେତକ ଲଗାଇ ଦେଇ ଘରକୁ ଲେଉଟି ଆସେ । ସେ ଦିନ ମଧ୍ୟ ସେପରି ଚାଲି, ଚନ୍ଦନ, ଫୁଲ ଦେଇ ଯାଉଥିଲା । କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଦେଖି ଅତି ଅନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଧାଇଁ ଅସିଲା । ମୁହଁ ଗୋଡ଼ ଦୁହଁଙ୍କ ଅଡ଼େ ଗୋଟେଇ ଗୋଟେଇ ଚାହିଁ ରହିଲା । ସେମାନଙ୍କର ସୁନ୍ଦର ଛଟା ଦେଖି ଅଁ କର ଚାହିଁ ରହିଲା । କୃଷ୍ଣ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ— “ହଇଲେ କୁଞ୍ଜୀ ! ତୁ କିଏ ? କୁଅଡ଼େ ଯାଉଛୁ ? ତୋ ପିଠିରେ ଏ କଣ ?” ଏହାଶୁଣି କୁଞ୍ଜାର ଅନନ୍ଦର ଅତି ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । ସେ ହସି ହସି କହିଲା, “ବାବୁ, ମୋର ଘର ଏଇଠି, ମୋର ଅତି କେତୁ ନାହାନ୍ତି, ମୁଁ ଜନମରୁ କୁଞ୍ଜ । ସେଥିପାଇଁ ମୋତେ କେତୁ ବିଭା କଲେ ନାହିଁ, କ’ଣ କରବୁ ? ପେଟ ଚାଣୁକ ତ ପୋଷିବା

କଥା—ଏଣୁ ନିଜ ବଂସବଳାକୁ ରୁଆ, ଚନ୍ଦନ ଦେଇ ଅସେ । ସେ ଯାହା ଦିଅନ୍ତି ଚହୁଁରେ ବଳେ ।”

କୃଷ୍ଣ ଟିକିଏ ହସି ତାର ଦୁଇ ଗୋଡ଼ ନିଜ ଗୋଡ଼ରେ ମାଡ଼ି ବସିଲେ । ଦୁଇ ହାତ ଧରି ଅଳ୍ପ ଟେକି ଦେଲେ । ଏ ବଣ ! ଗୁହଁ ଗୁହଁ କୁଜାର କୁଜି କୁଅଡ଼େ ଉଭେଇ ଗଲା । ସେ ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ସ୍ତ୍ରୀ ହୋଇ ଠିଆ ହେଲା । ତା’ ଅନନ୍ଦର ଆଉ ସୀମା ରହିଲା ନାହିଁ । କୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୋଡ଼ ତଳେ ଲମ୍ବା ହୋଇ ପଡ଼ିଗଲା । କେତେକ ଦିନ ପରେ ବିଭା ହୋଇ ସୁଖରେ ରହିଲା ।

‘ତୁ ନାଥ ବାଞ୍ଛା କଲୁଛନ୍ତି,
ଭକ୍ତର ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣକରୁ ।”

ଏକଲବ୍ୟ

ଅନେକ ଦିନ ତଳେ ଏକଲବ୍ୟ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦର ପିଲା ଥିଲା । ସେ ଅଧୁନର ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଭାରି ଗୁଣବାନ୍ । ଶବ୍ଦର ଜାତିର ଲେକେ ଭଲ ପାରିବୁ ବର ଜାଣନ୍ତି । ଏକଲବ୍ୟଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ସେ ଭଲ କରି ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖି ଜଗତରେ ଜଣେ ବଡ଼ ପୋଜା ହେବେ ।

ଏକଲବ୍ୟ ଦିନେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଇ ନିଜ ମନ କଥା କଣାଇଲେ । ପିଲାଟିକୁ ଦେଖି ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ହେଲା । ସେ କହିଲେ, “ବାବା, ତୁମ କଥାରେ ମୁଁ ଭାରି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି, ଭଗବାନ ଅବଶ୍ୟ ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ତୁମର ସହାୟ ହେବେ । ତୁମେ ଅବଶ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧବିଦ୍ୟା ଶିଖିବ, ତେବେ ଦୁଃଶର

କଥା, ରଜାପିଲାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ତୁମକୁ ତାହା ଶିଖାଇ ପାରିବି ନାହିଁ ।
ଏହା କଲେ ଲୋକେ କଅଣ କହିବେ ?

ଏକଲବ୍ୟ ସବୁ କଥା ବୁଝିପାରଲେ । ଦୀର୍ଘ ନିଶ୍ବାସଟିଏ ଛାଡ଼ି
ଦେଇ ଦୁଇ ଆଖିରୁ ଦୁଇଧାର ଲୁହ ଗଡ଼ାଇ ଦେଲେ । ଭାବିଲେ,
“ମୁଁ ଶବର ପିଲା ହୋଇଥିବାରୁ ସିନା ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ମୋତେ
ରଜାପିଲାଙ୍କ ସହଚର ଶିଖାଇବାକୁ ନାହିଁ କଲେ । ଅଛୁ ମୁଁ ଗୁରୁଙ୍କ
ପ୍ରସାଦରେ ଶିଖିବି କିନ୍ତୁ କ୍ରମାରେ ନିଶ୍ଚୟ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖି
ସେମାନଙ୍କଠାରୁ କଲିଯିବି ।” ସେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କୁ ମନେ ମନେ
ଗୁରୁରୂପେ ବରଣ କରି ବଣକୁ ଫେରିଲେ ।

କଥାରେ ଅଛି ‘ଯନ୍ତୁ କଲେ, ଯନ୍ତୁ ମିଳେ’—ଏ କଥାରେ
ଏକଲବ୍ୟଙ୍କର ଦୃଢ଼ ବିଶ୍ୱାସ । ସେ ବଣର ଗୋଟିଏ ନିର୍ଜନ
ସ୍ଥାନରେ ରହିଲେ । ମାଟିରେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କର ଗୋଟିଏ ମୂର୍ତ୍ତି
ତିଆରି କଲେ । ସେହି ମୂର୍ତ୍ତି ପାଦତଳେ ସେ ଫୁଲ ଫଳ ଦେଇ
କହିନ୍ତି, “ଗୁରୁଦେବ । ମୁଁ ବଡ଼ ଗରିବ, ଅଛୁ ଅଁ ଶବର ପିଲା,
କଣ ଦେଇ ପାରିବି ? ଭକ୍ତରେ ଏ ଫୁଲ ଫଳ ଦେଉଛୁ—ଛାଡ଼ଣ
କରନ୍ତୁ ।” ଏହା କହି ସାରା ସେ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ସାମ୍ବାଜ୍ଞ
ପ୍ରଣିପାତ କରନ୍ତି । ଧନୁ ଧରି ଲାଗି ବିନା ଶିଖନ୍ତି । ‘ଯାର ମନ
ଯେତେ ତାର ହେଉ ତେତେ’—ସତକୁ ସତ ଅଳ୍ପକାଳ ମଧ୍ୟରେ
ଏକଲବ୍ୟ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ ଧୂରନ୍ଧର ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ଦିନେ କୁରୁ ଓ ପାଣ୍ଡବ ପୁଅମାନେ ବଣରେ ଶିକାର
କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ । ତାଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଥିଲେ ।
ଶିକାର କରୁ କରୁ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ କୁକୁରଟି ଦେଖି ଅଟକି ଯାଇ
ଏକଲବ୍ୟଙ୍କୁ ଅସ୍ତମ ନିକଟରେ ଦେଖି ‘ହୋ ହୋ’ ଭୁଲିଲା ।

ଏକଲବ୍ୟ ଏ ଧୂନରେ ଭିକ୍ତ ହୋଇ କୁକୁରକୁ ଶର ମାରିଲେ । ସେ ଏପରି କୌଶଳରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ, ଶରଟି ଯାଇ କୁକୁର ପାଟି ସିଲାଇ କରିଦେଲା । କୁକୁର ଆଉ ଭୁକ ପାରିଲା ନାହିଁ । କୁକୁରଟି ସେହି ଅବସ୍ଥାରେ ଯାଇ ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ପାଖରେ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ହୋଇ ଛୁଡ଼ା ଦେଲା । ଏହା ଦେଖି ସମସ୍ତେ ଅବାହ୍ । ଅର୍ଜୁନ ଗର୍ବ କରୁଥିଲେ, ସେ ନିଜେ ବଡ଼ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ — ଏବେ ତାଙ୍କ ଗର୍ବ ଗର୍ବ ହେଲା । ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଗଲେ । ସମସ୍ତେ କୁକୁର ସାଙ୍ଗରେ ଏକଲବ୍ୟଙ୍କ ଆଶ୍ରମକୁ ଗଲେ ।

ସେତେବେଳେ ଏକଲବ୍ୟ ଫୁଲଫଳ ଦେଇ ଦ୍ରୋଣଙ୍କ ମୁଖକୁ ପୂଜା କରୁଥିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ର ବନ୍ଦନର ଭକ୍ତ ଗଦ୍‌ଗଦ ସ୍ଵରରେ କହୁଥିଲେ, “ଗୁରୁଦେବ ! ଆପଣଙ୍କ ଅନୁଗ୍ରହରୁ ମୁଁ ଅନେକ ଧନବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲି । ଆପଣଙ୍କ ହାତରେ ମୋ ପରୀକ୍ଷାଟି ମାନ୍ୟ ବାଜା ରହିଲା । କହ ଗୁରୁଦେବ ! କେବେ ମୋର ଶରଣା ନେବ ? ଆପଣଙ୍କୁ ଦକ୍ଷିଣା ଦେଇ କେତେ ଦା ମନ୍ତ୍ରକୁ କରବ ?” ଏହା କହିସାରି ସେ ଆଖି ପିଟାଇ ଦେଖିଲେ, ତାଙ୍କ ପଛ ଭାଗରେ ସାପାରି ଦ୍ରୋଣ, ଆଉ କୁରୁ ପାଣ୍ଡବ ଶିଷ୍ୟଗଣ । ଅତିପଦ୍ମ ଅନନ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ପାଦ ଆଉ ତଳେ ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ବିନୀତ ସ୍ଵରରେ, ‘ଗୁରୁଦେବ, ଗୁରୁଦେବ’ କହି ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚରଣ ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ପରେ ଉଠି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦ ଚୋଇଦେଇ ବସିବା ପାଇଁ ଆସନ ଦେଲେ । କୁରୁ ପାଣ୍ଡବମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟ ବସିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲେ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ହୃଦୟ ଈର୍ଷା ଓ କ୍ରୋଧରେ ଜଳିଗଲା । ସେ ଭାବିଲେ, “ଗୁରୁ କହିଥାନ୍ତି ଯେ, ମୁଁ ତାଙ୍କର ବଡ଼ ବିଶ୍ଵସ୍ତ ଶିଷ୍ୟ—ମୋତେ ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ଧୂଳି ପାନ୍ତି ଏବଂ ସମସ୍ତଙ୍କ

ଅପେକ୍ଷା ମୋତେ ଅଧିକ ଅମ୍ଳ ଶୁଦ୍ଧ ବିଦ୍ୟା ଶିଖାନ୍ତି । କିନ୍ତୁ ଦେଖୁଛି
ଗୁରୁ କପଟ କରି ଏହି ପିଲାଟିକୁ ମୋଠାରୁ ବାଳି ଭଲ ବିଦ୍ୟା ଶିଖାଇ
ସାରିଛନ୍ତି । ଦେଖାଯାଉ, ଗୁରୁଙ୍କ କପଟ ଅଳ୍ପ ପଦାରେ
ପଡ଼ିଯିବ ।”

ଏତିକିବେଳେ ଦ୍ରୋଣ ଏ ପିଲାଟିକୁ ଏକଲବ୍ୟ ବୋଲି ଜାଣି
ପାରିଲେ । ତାଙ୍କର ଗୁରୁଭକ୍ତି ଦେଖି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ ।
ପଚାରିଲେ, “ଏକଲବ୍ୟ ! ତୁମେ ଅଳ୍ପ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ଏତେ
ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲ କିପରି ? ତୁମର ଗୁରୁ କିଏ ?” ଏକଲବ୍ୟ ହାତ
ପୋଡ଼ି ନମ୍ର ଭାବରେ କହିଲେ, ‘ପ୍ରଭୋ ! ଅପଣ ମତେ ଶକପୁତ୍ରଙ୍କ
ସହ ଶିଖାଇବାକୁ ନାହିଁ କରିବା ଦିନୁ ମୁଁ ଭକ୍ତି ଭାବରେ ଅପଣଙ୍କ
ମୁଣ୍ଡ ଘୋରେ ସ୍ଥାପନ କରି ସବୁ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟା ଶିଖିଲି ।” ଏହା
ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ଅବାଚ । ଅର୍ଜୁନଙ୍କ ଡୋପ କେଉଁଆଡ଼େ ଉଠେଇ
ଗଲା । ସେ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଣ୍ଡ ପୋତି ଦେଲେ । ଦ୍ରୋଣ ଭାବିଲେ,
ପିଲାଟି ଅପେ ଅପେ ଶିଖି ଏବେ ଏପରି ବୀର ହେଲାଣି ଯେ, କୁରୁ
ପାଣ୍ଡବମାନେ ଏହାଙ୍କ ଆଗରେ କିଛି ନୁହନ୍ତି; ଏ ବଡ଼ ହେଲେ
କଣ ନକରିବ ? ସେ ମନ କଥା ମନରେ ରଖି ଏକଲବ୍ୟକୁ
କହିଲେ, “ବାବା, ତୁମର ଗୁରୁଭକ୍ତି ଓ ଧନୁର୍ବିଦ୍ୟାରେ ମୁଁ ପରମ
ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲି । ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ମନେ ମନେ ଗୁରୁ କରି
ନେଇଛ—ଏବେ ତୁମକୁ ଦକ୍ଷିଣା ଦେବାକୁ ହେବ ।” ଏହା ଶୁଣି
ଏକଲବ୍ୟ ମହା ଆନନ୍ଦରେ କହିଲେ, “ଗୁରୁଦେବ ! ଅଳ୍ପ ହେଲେ
ଏ ଅଧମ ଗୁରୁ ଦକ୍ଷିଣା ଦେବାକୁ ପଛେଇବ ନାହିଁ । ଅପଣ ଯାହା
ଲେଖିବେ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବ । ଲେଖିଲେ ଜୀବନ ଦେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ
ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ।”

ଦ୍ରୋଣାଚାର୍ଯ୍ୟ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ କହଲେ, “ତୁମ ଦକ୍ଷିଣ ହାତର ବୁଢ଼ାଅଙ୍ଗୁଳି କାଟି ଦେଲେ ମୁଁ ସମସ୍ତ ହେବି ।” ଏହା

ଶୁଣିବା କ୍ଷଣି ଏକଲବ୍ୟ ମହା ସନ୍ତୋଷରେ ନିଜର ଦକ୍ଷିଣ ହାତର ବୁଢ଼ା ଅଙ୍ଗୁଳି କାଟି ଗୁରୁଙ୍କ ପାଦ ତଳେ ଥୋଇ ଦେଲେ ।

ଏକଲବ୍ୟଙ୍କ ଗୁରୁଭକ୍ତି ଦେଖି ସମସ୍ତେ କକିତ ହୋଇଗଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ବଳି ଅର୍ଜୁନ ବିସ୍ମିତ ହେଲେ । ସେ ନିଜର ଗୁରୁ-ଭକ୍ତିକୁ ତୁଚ୍ଛ ମନେ କଲେ । ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦର ବାଳକଠାରୁ ଏହି ମହାଶିକ୍ଷା ପାଇଁ ସେ ଲଜ୍ଜିତ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ସ୍ୱର୍ଗରୁ ପୁଷ୍ପବୃକ୍ଷି ହେଲା । ଦେବତାମାନେ ଯାଧୁ ସାଧୁ କହିଲେ । ଦ୍ରୋଣାଗୁରୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରୀତ ହୋଇ ଏକଲବ୍ୟକୁ କୁଣ୍ଡେଇ ପକାଇଲେ । ସେ ମନ୍ତ୍ର ବୋଲି ଏକଲବ୍ୟଙ୍କ ଅଙ୍ଗୁଳି ଫୁଟି ଦେବାରୁ ଉକ୍ରାସ, ବେଦନା ସବୁ ହଠାତ୍ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା; ମାତ୍ର ଅଙ୍ଗୁଳି ପରି କଅଁଳିଲା ନାହିଁ । ଦ୍ରୋଣ ଓ ଶକ୍ତିକୁମାରଗଣ ସେଠାରୁ ଚେତାଇଲେ ।

ମନ ଥିଲୁ ଧନ ମିଳେ,
ବୁଦ୍ଧି ଥିଲେ ନିଧୁ ମିଳେ ।

ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ

ଅମ ଦେଶରେ ପୂର୍ବକାଳର ଜଣେ ବଡ଼ ରାଜା ଥିଲେ । ସେ ଦିନେ ଗଙ୍ଗାସ୍ନାନ ସାରି ଜଣେ ନୈଷ୍ଠିକ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ କହିଲେ, “ତୁମର କଣ ଲୋଡ଼ା କହ, ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି ।” ଏହା ଶୁଣି ବ୍ରାହ୍ମଣ କହିଲେ, “ମହାରାଜା ! ମୋର ଇଚ୍ଛା, ପ୍ରତିଦିନ ନିର୍ଜନ ସ୍ଥାନରେ ଅପଣଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ କଥା କହିବି । ଏହା କର ପାରିଲେ ମୁଁ ସୁଖୀ ହେବି ।” ରାଜା ଏଥିରେ ରାଜି ହେଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଇଁ ପ୍ରତିଦିନ ରାଜାଙ୍କ ବାନରେ କହନ୍ତି, “ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ ।”

ଏହା ଦେଖି ରାଜସଭାର ଲୋକେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଭୟ କଲେ । ଭାବିଲେ, ଏ ନିଶ୍ଚୟ ଅମ୍ଭମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ରାଜାଙ୍କୁ ଗତ କହୁଅଛି ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ପ୍ରତି ମନ୍ଦୀକର ଧ୍ବଜ ହେଲା, କାରଣ ମନ୍ଦୀକ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଲୋକ ସହିତ କୌଣସି ବିଷୟରେ ଗୁପ୍ତ ମନ୍ଦତା କରବା ସମ୍ଭବର ଉଚିତ ନୁହେଁ । ସେ ଭାବିଲେ ଏ ଦ୍ରାଘଣ ଯୋଗେ ସଜ୍ୟର ସର୍ବନାଶ ଘଟି ପାରେ, ଅଥଚ ତାଙ୍କ ମନ୍ଦୀ ପଦରେ ଆଜି ଆସି ପାରେ । ଏଣୁ ସେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ନଗରରୁ ଉଠି ଦେବାର ବିପାୟ ପାଶିଲେ ।

ମନ୍ଦୀ ଗୋଟିଏ ଉପାୟ ଛିନ୍ନ କରି ଦିନେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘରକୁ ଗଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ସେତେବେଳେ ଉତ୍ତର ମେଦାରେ ବସିଛନ୍ତି । ଶୁକୁ ପାଟଟିଏ ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି, ଗାନ୍ଧୁରାସ କାନ୍ଧରେ ପଡ଼ିଛି — ନିର୍ମଳ ପରଦାଟିଏ କାନ୍ଧରୁ ତଳପେଟଯାଏଁ ଲମ୍ବିଛି । କପାଳ, ଛତା, ଶାଢ଼ୀ ତଦନ ବୋଲା ହୋଇଅଛି । ଆଖି ବୁଜି ମାଳା ଧରି ଶୁଦ୍ଧ ଚିତ୍ତରେ ଜପ କରୁଛନ୍ତି । ଠିକ୍ ଜପ ସେନ ହେବାବେଳକୁ ମନ୍ଦୀ ଆସି ଦ୍ଵାରରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ।

ବ୍ରାହ୍ମଣ ମନ୍ଦୀଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ଆସନ ଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆସିବାର କାରଣ ପଚାରିଲେ । ମନ୍ଦୀ କହିଲେ, “ତୁମ ନିଜ ସଜ୍ୟର କାନରେ ଗୁପ୍ତ କଥା କହିବାବେଳେ ତୁମ ହୃଦୟରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି, ସମୟ ସମୟରେ ଛେପ ମଧ୍ୟ ପଡ଼ୁଛି । ଏଣୁ ସଜ୍ୟ ଭାରି ବିରକ୍ତ ହୋଇଛନ୍ତି । ତୁମେ କାନରେ କହିବାବେଳେ ଏଣିକି ସୁବାସ ଦ୍ରବ୍ୟ ତୁଣ୍ଡରେ ରଖିବ, ମୁହଁ ପାଖରେ ଲୁଗା ଦେବ । ତୁମର ମଙ୍ଗଳ ପାଇଁ ଏହା କହୁଛି । ଅନ୍ୟ କିଛି ଭାବିବ ନାହିଁ ।” ବ୍ରାହ୍ମଣ ଭାବ ସମୁଦ୍ର ହୋଇ ମନ୍ଦୀଙ୍କି ଆଶୀର୍ବାଦ କଲେ । ପରେ ମନ୍ଦୀ ନିଜ ଗୃହକୁ ବାହୁଡ଼ିଲେ ।

ପରଦିନ ମନ୍ତ୍ରୀ ସଜାଙ୍କ ଗୁମୁରେ ଜଣାଇଲେ, ଶୁଣି ପାରୁଛି, ଅପଣଙ୍କ କାନରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି ବୋଲି ବ୍ରାହ୍ମଣ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ଭୁଣ୍ଡରେ ସୁବାସ ଦିବ୍ୟ ରଖି ମୁହଁ ପାଖରେ ଲୁଗା ଧରି କଥା କହୁଛି । ଏ କଣ ସତ୍ୟ ?”

ଏହା ଶୁଣି ସଜାଙ୍କ ମନରେ କଷ୍ଟ ହେଲା । ସେ ରାତି ଯାଇ କହି ପକାଇଲେ—“ସ୍ବାତ ଦେଲି କୁକୁରକୁ, କୁକୁର ଉଠିଲା ଉପରକୁ—ସାମାନ୍ୟ ଜଣେ ବ୍ରାହ୍ମଣର ଏତେ ଗର୍ବ । ଅଛା କାଲି ତାର କଥା ବୁଝିବ ।” ପରେ ସଜାଙ୍କ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ କଥା ପଡ଼ିଲା । ମନ୍ତ୍ରୀ ବିଦାୟ ନେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ପରଦିନ ସକାଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ଜପତପ ସାର ମନେ ମନେ, “ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ” ଏ କଥା କହି କହି ସଜାଙ୍କ ନଅର ଅଡ଼କୁ ଚାଲିଲେ । ଏଣେ ସଜା ଭୃତ୍ୟ ଦ୍ଵାରର ପ୍ରହରୀକୁ କହିଛନ୍ତି “ପେଉ ଲୋକ ହାତରେ ଗୋଟିଏ ଟଣ୍ଡା ଫଳ ଦେଖିବୁ ତା ଗଣ୍ଡିରୁ ମୁଣ୍ଡ ଭଲ କରିଦେବୁ ।”

ବ୍ରାହ୍ମଣ ନଅର ଭିତରକୁ ଯାଇ ସଜାଙ୍କ ଗୁମୁରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ସଜାଙ୍କୁ ଅସୀର୍ବାଦ କରି ତାଙ୍କ କାନରେ ପୂର୍ବପରି କହିଦେଲେ, ‘ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ ।’ ସଜା କପଟରେ ଟିକିଏ ହସି ଦେଇ ତାଙ୍କୁ କହିଲେ, “ଅପଣ ଏ ଟଣ୍ଡା ଫଳଟି ନିଅନ୍ତୁ ।” ବ୍ରାହ୍ମଣ ଅନନ୍ଦରେ ତାହା ଗ୍ରହଣ କରି ଫେରିବାବେଳେ ବାଟରେ ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ । ମନ୍ତ୍ରୀ ତାଙ୍କ ସହିତ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବା ପରେ ସେହି ଟଣ୍ଡା ଫଳଟି ମାଗିଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ତାହା ସନ୍ତୋଷରେ ଦେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ଏଣେ ମନ୍ତ୍ରୀ ନିଜ କାମ ସାରି ଚାଲି ଯିବା ପରେ ଉଦୟପୁର
ହେଉଛି । ମନ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ଦେଖିବାପାଇଁ ଉଦୟପୁର ଦ୍ଵାରା ଗସ୍ତରେ ଚାଲି

ମୁଣ୍ଡ ଛିଣ୍ଡାଇ ପକାଇ ଦେଲେ ଓ ମୁଣ୍ଡଟି ଧରି ବଜାଇ ଛାମୁକୁ ଗଲ ।
ସ୍ତ୍ରୀ ଏହା ଦେଖି ଅବାଧ ହେଲେ । ଏହାର କାରଣ ପଚାରିଲେ ।

ଦ୍ଵାରା ଥର ଥର କହିଲା, “ଛମୁଙ୍କର ଅଦେଶ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଟଣା ଧରି ଯିବା ଲୋକକୁ ହାଣିଅଛି ।” ଗଜା ସେହିପରି ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ଡକାଇଲେ । ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆସି ଦେଖିଲା ଶୁଷ୍କଣ କାଣ୍ଡ । ଗଜା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ, “ମୋର କାନରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି ବୋଲି ଅପଣ ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେଇ ମୋ ସଙ୍ଗେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ?” ବ୍ରାହ୍ମଣ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ କହିଲେ, “ମିଥ୍ୟା କଥା ମହାରାଜ । ମନ୍ଥା କହିଲେ, “ମୋ ଭୁଣ୍ଡରୁ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରୁଛି ବୋଲି ଛମୁ, ବିଭକ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ଏଣୁ କଥା କହିବା ବେଳେ ଭୁଣ୍ଡରେ ସୁବାସଦ୍ରବ୍ୟ ରଖିବା ପାଇଁ, ମୁହଁରେ ଲୁଗା ଦେବାପାଇଁ ମନ୍ଥା ମୋତେ ଉପଦେଶ ଦେଲେ । ତାଙ୍କ କଥା ଅନୁସାରେ ମୁଁ ଏହି ଅଚରଣ କରୁଅଛି ।” ଗଜା ପ୍ରସନ୍ନ ମୁଣ୍ଡରେ କହିଲେ,—“ଅପଣ ଠିକ୍ କହିଛନ୍ତି—ଧର୍ମ ଧାର୍ମିକକୁ ରକ୍ଷା କରେ । ଅଳ୍ପ ଅପଣଙ୍କୁ ଧର୍ମକୁ ରକ୍ଷା କରୁଅଛି । ଅଧର୍ମରେ ମନ୍ଥାଙ୍କର ଏ ଦଶା ଘଟିଛି ।”

ସେହି ଦିନଠାରୁ ଗଜା ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କୁ ମନ୍ଥାପଦ ଦେଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଉପଦେଶ ଅନୁସାରେ ଗଜା ଶାସନ କରିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ଧର୍ମରେ ଆସି ଯିବ ମଜ୍ଜ
ରହେ ସେ ସୁଖେ ଚିତ୍ତ ଦିବ ।

ପ୍ରଭୁର ଉପସ୍ୟା

ଉତ୍ତରପାଦ ଦୋଳି ଜଣେ ଗଜା ଥିଲେ । ତାଙ୍କର ଦୁଇ ସଖୀ । ପ୍ରଭୁ ସାନ ସଖୀଙ୍କର ପୁଅ । ପ୍ରଭୁ ଦଳେ ବାପାଙ୍କ କୋଳରେ

ବସିବାକୁ ବାହାରେ ଲେ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କର ସାବରୁ ମା
ସେଠାରେ ଥିଲେ । ପ୍ରବ ବାହାର କୋଳରେ ବସିବାକୁ ଯାଉଥିବା
ଦେଖି ସାବର ମା ତାକୁ ବହୁତ ଗାଳି ଦେଇ ଟସଠାରୁ
ତଡ଼ିଦେଲେ ।

ପ୍ରବ ଛୋଟ ପିଲା । ସେ କେତେକ ସହୁଛନ୍ତି, କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି
ଯାଇ ତାଙ୍କ ମା'ଙ୍କ ପାଖରେ ସବୁ କଥା କହିଲେ । ମା' କେତେ
ଭୁଲି କଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ଆଉ ଭୁଲି ହେଲେ ନାହିଁ । ଶେଷରେ ମା'
କହିଲେ, “ମୋର ଗଣ୍ଠି ଧନ, ଭୁଲି ହୁଅ । ତୁ ତ ପୂର୍ବରେ ତପସ୍ୟା
କରି ନାହିଁ, ଶକ୍ତି ଆସନ ପାଇବୁ କିପରି; ଶକ୍ତି ହେବୁ କିପରି ?
ଏ ଜନ୍ମରେ ଯଦି ତୁ ହରିକୁ ଭୁବ୍ଧ କରିପାରିବୁ ତେବେ ତୁ ଯାହା
ଲୋଭରୁ ତାହା ପାଇବୁ ।” ମା'ଙ୍କ କଥା ଶୁଣି ପ୍ରବ ପଚାରିଲେ,
“ମା ହରି କିଏ ? ସେ କେଉଁଠାରେ ଅଛନ୍ତି ?” ମା କଉର କଲେ,
“ହରି ସବୁଠାରେ ଅଛନ୍ତି । ସେ ସମସ୍ତଙ୍କର ବାପା । ସେ ସବୁ
ପଦାର୍ଥର ଗଢ଼ିବା ଦେବତା । ସେ ବଡ଼ ଦୟାଳୁ । ଯେ ଝୁଲୁ
ମାନେ, ପୂଜା କରେ ସେ ତାହାକୁ ସବୁ ଦଅନ୍ତି ।”

ମା'ଙ୍କର ଏକଥା ଶୁଣି ପ୍ରବଙ୍କ ମନରେ ଦୟା ଆସିଲା । ସେ
ହରି ନାମ ଚିନ୍ତା କଲେ । କ'ଣକଲେ ସେ ହରିକୁ ପାଇବେ ତାହା
ଭାବିଲେ । ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଶକ୍ତି ହେଲା । ମା' ପୁଅ ଖାଇ ପିଇ
ଶୋଇବାକୁ ଗଲେ । ମା'ଙ୍କର ନିଦ ହେଲା । ମାତ୍ର ପିଲାଟିର
ଆଖି ସଜା ପଡ଼ିଲା ନାହିଁ । ସେ ଶେଷରେ ଖାଲି ପଡ଼ିରହି ଭାବିଲେ—
ହରିକୁ ପାଇବେ କିପରି ? ଏହୁପରି ଭାବି ଭାବି ମା ଗାଡ଼ ନିଦରେ
ଶୋଇ ପଡ଼ିଥିବାର ଦେଖି, କଟାଟ ପିଟାଇ ବାହାରକୁ ଆସିଲେ ।
ସେତେବେଳେ ଅଧରାତି—କଟିକଟିଆ ଅନ୍ଧାର, ମୁହଁକୁ ମୁହଁ

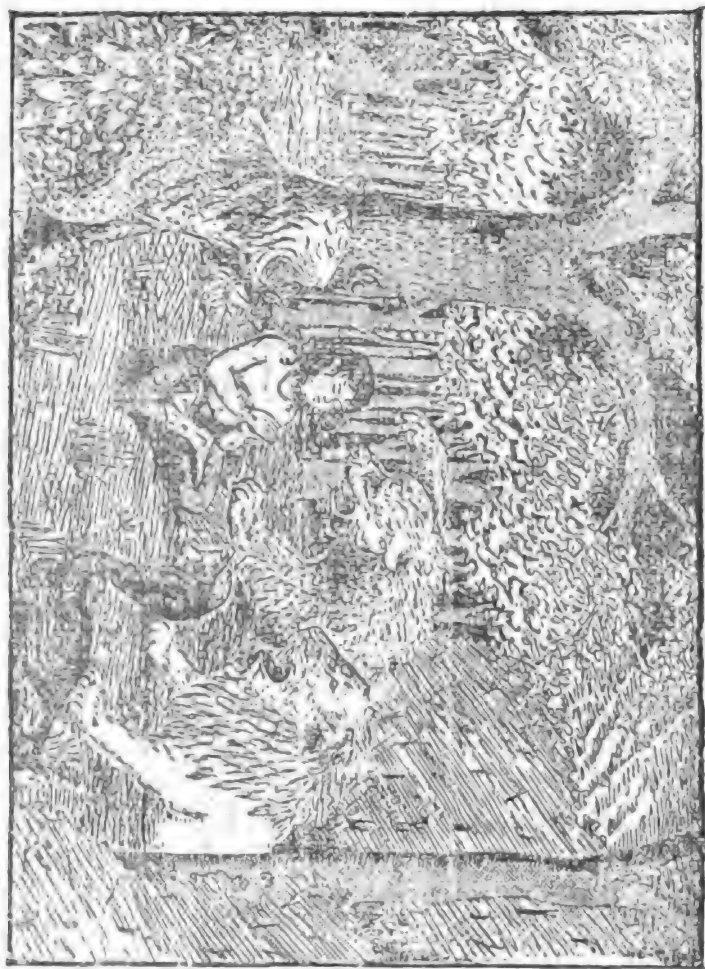
ଦିଶୁ ନାହିଁ । ସେ ଏକ ମନରେ ହରିକୁ ଡାକି ଅନ୍ଧାରରେ ଚାଲିବାକୁ ଲାଗିଲେ । ପାହାନ୍ତିଆ ବେଳକୁ ସେ ଅଗାଗି ବନ ମଧ୍ୟରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ମାତ୍ର ତାଙ୍କ ମନରେ ସେହି ହରି ଚିନ୍ତା ପୂର ରହୁଛି । ବେତେ ବାଦ ବେତେ ଭାଲ ତାଙ୍କ ପାଖଦେଇ ଗର୍ଜନ କରି ଚାଲିଛନ୍ତି, ତଥାପି ସେ ଅଗଳ ଅଟଳ । ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ମନରେ ଆଉ କିଛି ଭାବନା ନାହିଁ—ବେବଳ ହରି ଚିନ୍ତା ।

ସେଠାରେ ନାରଦ ମୁନି ଧ୍ରୁବଙ୍କୁ ଲେଟିଲେ । ଧ୍ରୁବ କାନ୍ଦ କାନ୍ଦ ସବୁକଥା ମୁନିଙ୍କ କହିଲେ । ସେ ହରିଙ୍କୁ କପରି ଲେଟିବେ ବୋଲି ପଚାରିଲେ । ନାରଦ ଫିଲଟିର ଭାବୁ ଓ ଟାଣପଣ ଦେଖି ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହେଲେ । ସେ କହିଲେ, “ବାବା, ଯମୁନା ତଟରେ ମଧୁବନ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ସୁନ୍ଦର ବଣ ଅଛି । ସେଠାରେ ଲେକଙ୍କର ଚଢ଼ଳ ନାହିଁ । ତୁ ସେଠାକୁ ଯାଇ ଏକ ମନରେ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ହରିଙ୍କୁ ଡାକ । ସେ ନିଶ୍ଚୟ ତୋ’ ଡାକ ଶୁଣିବେ ।” ଏହା କହି ନାରଦ ସେଠାରୁ ଚାଲିଗଲେ । ଉପେକ୍ଷ ବଥାରେ ଧ୍ରୁବଙ୍କର ଅହର ବଶାସ ବଢ଼ିଗଲା । ତାଙ୍କର ମନ ବକ୍ରଠାରୁ ଅଧିକ ଟାଣ ହେଲା । ସେ ଅନନ୍ଦରେ ନାଚି ନାଚି, କରତାଳି ଦେଇ, “ହରି ବୋଲି ହରି ବୋଲି” କହି କହି ଚାଲିଲେ ।

ଅନେକ ଦିନ ପରେ ସେ ମଧୁବନରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାରେ ଗଛ, ଲତା, ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ ସବୁ ତାଙ୍କୁ ହରିମୟ ବୋଧ ହେଲା । ଭଲ ସ୍ଥାନଟିଏ ନେଖି ସେ ସେଠାରେ ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ବସି ରହିଲେ । ଦିନ ପରେ ଦିନ ଚାଲିଗଲା । ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରେକ ନାହିଁ କି ଶୋଷ ନାହିଁ । ନିଦ ବି ମାଡ଼ୁ ନାହିଁ । ସେହିପରି ଏକ ଚନ୍ଦ୍ରରେ ସେ ସର୍ବମୟ ହରିଙ୍କୁ ଡାକିଲେ । ଏହିପରି ମାସ ପରେ ମାସ

ଗୁଲିଗଲ । କେତେ ବର୍ଷା ହେଲା, କେତେ ତୋଫାନ ହେଲା,
ଗଛପତ୍ର ସବୁ ଭାଙ୍ଗି କୁଡ଼ କୁଡ଼ ହୋଇଗଲା; ପ୍ରବଙ୍କର କିଛି ଅନିଷ୍ଟ
ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ସେହୁପରି ଧୀର ଓ ସ୍ଥିର । ଶୀତଋତୁ ଆସିଲା—
ଘୋର ଶୀତ ଲେକଙ୍କର ହାଡ଼ ଭାଙ୍ଗି ଦେଇଥାଏ । କେହି ଘରୁ
ବାହାର ପାରୁ ନଥାନ୍ତି—ନିଆଁ ପାଖରେ ବସି ରହୁଥାନ୍ତି; ତଥାପି
ପ୍ରବଙ୍କର ସ୍ବେମଟିଏ ମଧ୍ୟ ଟାଙ୍କୁଇଲା ନାହିଁ । ସେ ସେହି ଧ୍ୟାନରେହିଁ
ବସି ରହିଲେ । ତା ପରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳ ଆସିଲା । ଗରମ ତାପ କେହି
ସହ ପାରିଲେ ନାହିଁ । ଭୂଇଁ, ପବନ, ପାଣି ସବୁ ଡାକିଗଲା ।
ଗୁଲିଲେ ଗୋଡ଼ରେ ଫୋଟକା ହୋଇଗଲା । ହାଣ୍ଡି ପବନ ଦେହକୁ
ପୋଡ଼ିଦେଲା ପରି ଲାଗିଲା । ଶୋଷରେ ସମସ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ
ପଡ଼ିଲେ । ପକ୍ଷିମାନେ ପୋଖରୀ କୂଳରେ ଥିବା ଗଛର ପତ୍ର
ଉଡ଼ାଡ଼ରେ ଲୁଚି ରହିଲେ । ପଶୁମାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା କହିଲେ
ନସରେ । ପ୍ରାଣିମାନଙ୍କୁ ବଡ଼ ବାଧୁଲା । ମାତ୍ର ପ୍ରବଙ୍କର କିଛି
ହେଲା ନାହିଁ । ସେ ଯେ ଝସାର ଛଡ଼ିଛନ୍ତି—ମହା ସନ୍ନ୍ୟାସୀ—
ଏକ ମନରେ ତପ କରି ବସିଛନ୍ତି ।

ପ୍ରବଙ୍କର ଟାଣ ତପସ୍ୟାରେ ତିନିପୁର କମିଲା । ପଶୁ, ପକ୍ଷୀ
କୀଟ, ପତଙ୍ଗ ଉତ୍ତରେ ରଡ଼ି ଛାଡ଼ିଲେ । ପୃଥିବୀ ରସାତଳକୁ ଗଲପରି
ବୋଧ ହେଲା । ଘରଦ୍ବାର ସବୁ ମଡ଼ାଇ ବସିଲା ପରି ଲାଗିଲା । ସ୍ବର୍ଗର
ଦେବତାମାନେ ବଡ଼ ଭୟ କଲେ, ସମସ୍ତଙ୍କର ଆସନ ଟଳମଳ
ହେଲା । ଦେବସଜ୍ଜ ଉଦ୍ଧ ମଧ୍ୟ ଭୟରେ ଥରିଲେ । ଦେବତାମାନେ
ବୁଝି ପାରିଲେ, ପ୍ରବଙ୍କର ତପସ୍ୟା ଦେହରୁ ସବୁ କମିଛି । ତେଣୁ
ତାଙ୍କ ତପସ୍ୟା ଭାଙ୍ଗିବା ପାଇଁ ସବୁ ଦେବତା ମଧୁବନରେ
ପହଞ୍ଚିଲେ । କିଏ ହାତୀ ରୂପ ଧରି ଗର୍ଜନ କରି, କିଏ ଭାଲୁ ରୂପ

ଏହି ପ୍ରକାରେ ପାଇଁ—କିଏ ସିଂହରୂପ ଏହି ପାଟି ମେଲଇ
 ପ୍ରଭୁଙ୍କୁ ଗିଳି ଦେବାକୁ ପାଇଁ । କିଏ ମାତ୍ର ରୂପ ଏହି ପଣା

ଟେକି ଫୁଁ ଫୁଁ କଲା । ଗୁରୁଅଡ଼େ ମାର ମାର ପିଟି ପିଟି ଶବ୍ଦ ହେଲା ।
ନାନା ପ୍ରକାର ଗଳ୍ପ ନ ଚଳୁ ନ ହେଲା । ତଥାପି ପ୍ରବ ଅଟଳ । ତାଙ୍କ
ବାନକୁ କିଛି ଶୁଭଲା ନାହିଁ—ଅଖିକ କିଛି ଦଶିଲା ନାହିଁ । ଶୁଭଲା
କେବଳ ହରିଶୟ—ଦଶିଲା କେବଳ ହରୋପ ।

ଦେବତାମାନଙ୍କର ସବୁ ଚେଷ୍ଟା ବିଫଳ ହେଲା । କେହି କିଛି
କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ । ସମସ୍ତେ ଲଜ ଦୁଃଖରେ ଫେରିଲେ ।
ଲଲାମୟ ହରି ଏ ସବୁ କୌଶଳ ଦେଖୁଥିଲେ । ଶିଶୁ ଭକ୍ତର ମନ
ବଳ ବଢୁଥିଲେ । ପ୍ରବଙ୍କର କଷ୍ଟ ଦେଖି ସେ ଅତି ସମ୍ମାନ
ପାରିଲେ ନାହିଁ । ନିଜ ରୂପ ଧରି ପ୍ରବଙ୍କ ଆଗରେ ପ୍ରଭୁ ଠିଆ
ହେଲେ । ସେତେବେଳେ ପ୍ରବଙ୍କ ଦେହରେ ବଡ଼ ବଳ ଆସି
ପହଞ୍ଚିଲା । ଅନନ୍ତ ଓ ଭକ୍ତରେ ତାଙ୍କ ଦେହର ଶ୍ରେୟ ସବୁ ଟାଙ୍କୁରି
ଉଠିଲା—ଅଖିରୁ ଲହୁ ଝର ଝର ବହୁଗଲା । ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ିତଳେ
ପଡ଼ି ନସ ପ୍ରତି କଲେ, “ପ୍ରଭୋ ! ଜଗତର ନାଥ ! ମୁଁ ସାନପିଲା—
ତୁମର ପ୍ରବ ପ୍ରତି ଜାଣେ ନାହିଁ—ମା କହିଛନ୍ତି ତୁମେ ସବୁଠାରେ
ଅଛି—ତୁମକୁ ସବୁ ଜଣା—ତୁମେ ସବୁ କରିପାର—ତୁମେ ବଡ଼
ଦୟାଳୁ—ଯେ ପାହା ଲେଖେ ତୁମେ ତାହା ଦିଅ—ତୁମ ଚିନ୍ତା
ଅତି କିଏ ଅଛି, ମୁଁ ତାହାକୁ ଭାବିବି ? ମୋର ଦୁଃଖ କିଏ
ଦୂଷ୍ଟାକର ? ହେ ହରି ! ହେ ଦୟାମୟ ! ହେ ଶରଣ ରକ୍ଷଣ,
ରକ୍ଷାକର ।” ଏହା କହି କହି ପ୍ରବଙ୍କର ଚେତା ବୁଡ଼ିଗଲା, ସେ
ତଳେ ପଡ଼ିଗଲେ । ଭଗବାନ ପ୍ରବଙ୍କ ପ୍ରତିରେ ଆହୁରି ଅନନ୍ତତ
ହୋଇ କହିଲେ, “ଉଠ ପ୍ରବ ଉଠ—ମୁଁ ତୁମର ତପସ୍ୟାରେ,
ତୁମର ପ୍ରତିରେ ବଡ଼ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ତୁମେ କଣ ମାଗୁଛ
ମାଗ—ମୁଁ ତାହା ନିଶ୍ଚୟ ଦେବି ।” ପ୍ରବ ଠିଆ ହୋଇ କରପଡ଼ି

ଯୋଡ଼ି କହିଲେ, “ହେ ଭଗବାନ ! ମୋର ପିତାମାତାଙ୍କର
 ଚୋଳ ବା ଗଜପିଂହାସନ ଲେଡ଼ା ନାହିଁ । ଲେଡ଼ା କେବଳ
 ସବୁଠାରୁ ଉଚ୍ଚସ୍ଥାନ—ଯେଉଁଠାରେ କେବେହେଲେ କିଛି ଭୟ
 ନ ଥୁବ—ସବୁବେଳେ ତୁମର ଦର୍ଶନ ତୁମର ଗାନ ହେଉଥୁବ ।”
 ହରି କହିଲେ, “ହେଉ ବାପ, ସେହୁପରି ହେଉ । ଅଳ୍ପଦିନ ମଧ୍ୟରେ
 ତୁମେ ଲେଡ଼ିବା ଅସନ ପାଇବ । ଏବେ ଘରକୁ ଫେରିଯାଅ ।”
 ଏହା କହି ବିଷ୍ଣୁ ଅନ୍ତର୍ଜାନ ହେଲେ । ଧ୍ରୁବ ହରିନାମ ଗାଇ ଗାଇ
 ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

“ବିଷ୍ଣୁର ଭାବ ଯାର ଦେହେ,
 ଯେ ଜୀବଠାରେ ଦୟା କହେ,
 ଶକ୍ତିକୁ ମିଶ୍ର ସମ ଦେଶେ,
 ତାହାକୁ ନାରାୟଣ ଗଣେ ।”

ସ୍ୱର୍ଗରେ ଧ୍ରୁବଲୋକ ତଥର ହେଲା । ସେଥିରେ ଧ୍ରୁବ
 ରହିଲେ । ଏବେ ଯେଉଁ ଧ୍ରୁବ-ନକ୍ଷତ୍ର ଅକାଶରେ ଦେଖା ଯାଉଛି
 ସେହି କେବଳ ଧ୍ରୁବଲୋକ ।

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଓ ମାଙ୍କଡ଼ ଭୋଜି

ରାମଚନ୍ଦ୍ର ରାବଣକୁ ମାର ଲଙ୍କାରୁ ବାହୁଡ଼ି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ଅସି
 ପଡ଼ୁଥିଲେ । ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ ତାହାଙ୍କୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ ବୋଲି
 ଲକ୍ଷ୍ମଣ ସେମାନଙ୍କ ଗୋଟିଏ ଭୋଜି ଦେବାକୁ ବାହାରିଲେ ।
 ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମାଙ୍କଡ଼ମାନଙ୍କର ସ୍ୱାଦୁତା ଜାଣନ୍ତି । ସେ ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ କହିଲେ,
 “ଦେଖ ଲକ୍ଷ୍ମଣ, ଏବେ ଅଭିଷେକ ଉତ୍ସବର ଅୟୋଜନ ଚାଲିଛି,

ଏପରି ସମୟରେ ଏମାନଙ୍କୁ ଗାଁ ମଧ୍ୟରେ ଭୋଜି ଦେବା ମୋ ମନକୁ ଭଲ ଲାଗୁନାହିଁ । କାରଣ ମାଙ୍କଡ଼-ପ୍ରକୃତି ଅସ୍ଥିର । ଏମାନେ କେବେ ହେଲେ ସ୍ଥିର ହୋଇ ରହି ପାରବେ ନାହିଁ । ଗୁଲ୍‌ପିବା ଶଗଡ଼ରେ ଛାଡ଼ ଦେବେ । କେଜାଣି କି ଅନାସ୍ତ କରିବେ । ମୋ'ର ଶବ୍ଦ ହେଉଛି ।” ଏହା ଶୁଣି ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଅନେକ ପ୍ରାର୍ଥନା କରି କହିଲେ, “ଦେଖ ଭାଇ, ଏହି ଉତ୍ସବ ସମୟକ ଲାଗି । ସତ୍ୟର ସମସ୍ତେ ଭୋଜି ଖାଇ ଅନନ୍ଦରେ ମାଡ଼ିବେ । ଏମାନେ ଅମୁମାନଙ୍କ ପ୍ରାଣର କରୁ । ଏମାନଙ୍କ ହେତୁ ଅମର ଏଡ଼େ ଭାଗ୍ୟ—ଏଣୁ ଏମାନଙ୍କୁ ଭୋଜି ଦେବାର ନାସ୍ତି କରନ୍ତୁନା ।” ସମଗ୍ର ବଡ଼ ଦୟାଳୁ ପୁରୁଷ । ସେ ଅତି ଭାଇଙ୍କ କଥା ଭାଙ୍ଗି ନପାରି କହିଲେ, “ତୁମ ରଜ୍ଜା ଯାହା ତାହା କରେ—ମାତ୍ର ସାବଧାନ ହୋଇ ଗାଁ ବାହାରେ ଥିବା ଅମ ପୁଲ ବଗିଚାରେ ସେମାନଙ୍କୁ ଭୋଜି ଦେବ ।”

ବଗିଚାରେ ରକ୍ତାବତୀ ହେଲା । ଖିରି, ଖେଚଡ଼ି, ଦହିଭାତ ଲଢ଼ୁ କାବରୀ, ହିନ୍ଦି ଗଜା ଡୟାର ହେଲା । ସୁଅରମାନେ ଚପି ନାନା ପ୍ରକାର ତିଅଣ, ଚଟଣି, ଭଜାଭଜି ଡୟାର କରିବାରେ ଲାଗିଲେ ।

ରଜ୍ଜା ସ୍ବରାଜ—ବଡ଼ା ଅରମ୍ଭ ହେଲା । ଅଙ୍ଗଦ, ହନୁମାନ, ସୁଗ୍ରୀବ ବଡ଼ ବଡ଼ ରଥୀ ଅଗେ ବସିଗଲେ । ତାଙ୍କ ପଛକୁ ସାନ, ତାଙ୍କ ପଛକୁ ଅରବ ସାନ, ଏହିପରି ମୁଣ୍ଡାଲଙ୍ଗୁଡ଼ିଆ ହୋଇ ବସିଗଲେ । ଶେଷକୁ ଗୋଟିଏ ପିଲମାଙ୍କଡ଼ ବସିଲା । ଗଲ୍ ପଡ଼ିଗଲା—ସେଥିରେ ନାନା ପ୍ରକାର ସୁସ୍ବାଦୁ ଦ୍ରବ୍ୟ ବଡ଼ା ହେଲା ।

ସର୍ବ ସ୍ତେଷରେ ଜୁଆ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ବଢ଼ାଗଲା । ପରଶା ହେଲାବେଳେ ସେ ଚିଲି ମାଙ୍କଡ଼ ପକ୍ଷରୁ ଅଳ୍ପ କାଳ ବୋଲିଟିଏ ଗଢ଼ିଯାଇ ଢଳେ ପଡ଼ିଗଲା । ଚିଲିମାଙ୍କଡ଼ଟି ସେହୁକ୍ଷଣି ତାହାକୁ ଗୋଟାଇ ଆଙ୍ଗୁଳିରେ ଧରି ମୁଖ ଉଦ୍‌ଘୀବର ଦେଖିଲା ପୁଣି ତାକୁ ଗିରିଲା । ସେ ବୋଲିଟି ଗିରି ହୋଇ ଆଙ୍ଗୁଳିରୁ ଗସ୍ତିଯାଇ ଜପରକୁ ଉଠିଗଲା । ଏହାଦେଖି ଚିଲି ମାଙ୍କଡ଼ଟି କହିଲା, “କରେ, ତୁ ସାମାନ୍ୟ ବୋଲିଟିଏ ହୋଇ ତୋର ଏତେ ଗର୍ବ । ଅମ୍ଭେମାନେ ସମୁଦ୍ର ଡେଇଁ ଲଙ୍କା ଜୟ

କର ଅସିବୁ—ତୁ ଏବେ ଅମ ଆଗରେ ଗର୍ବ ଦେଖାଉଛୁ ।” ଏହା ଭାବି ବୋଲିଟି ଯେତେ ଜପରକୁ ଉଠିଥିଲା ପିଲା ମାଙ୍କଡ଼ଟି ତାଠାରୁ

ଅଉ ଟିକିଏ ଉଠକୁ ଡେଇଁ ବସି ପଡ଼ିଲା । ଏହାଦେଖି ପାଗ ମାକଡ଼ଟି ଭାବିଲା—ଏ ହୁଅନ୍ତା କଣ ମୋଅଗରେ ଡେଉଁଛି । ମୁଁ ଏହାଠାରୁ ବେଶୀ ଡେଇଁବି । ଏହିପରି ଗୋଟାକ ଉତ୍ତରୁ ଗୋଟେ ଉଠକୁ ଉଠକୁ ଡେଇଁବାକୁ ଲାଗିଲେ । ଶେଷକୁ ବଡ଼ ବଡ଼ ରଥକର ବାହା ପୁଲିଲା । ସୁଗ୍ରୀବ ଡେଇଁ ମେଘରେ ଅଦୃଶ୍ୟ ହେଲେ । ଅଙ୍ଗଦ ଡେଇଁ ଡାଗଲେକରେ ମିଶିଗଲେ । ହନୁମାନ ତ ପବନର ପୁଅ—ସେ ଏପରି ଗୋଟାଏ ହୁକାର କରି ଡେଇଁଲେ ଯେ, ସେ ଏକାବେଳେକେ ଅକାଶରେ ଯାଇ ମିଶିଗଲେ । ଏମାନଙ୍କ ଉପରେ ବଡ଼ା ହେବା ଶାନ୍ତ୍ୟ ଜିନିଷ ସବୁ ନାରଖାର ହୋଇଗଲା । ବଗିଚାର ଗଛ ଅଉ କିଛି ରହୁଲା ନାହିଁ ।

ଏମାନଙ୍କର ରଡ଼ି ଉପରେ ଦେଖି, କଣ ହେଲା ବୋଲି, ଗାଁ ଗଣ୍ଡାର ଲୋକେ ଦୌଡ଼ି ଆସିଲେ । ରାମ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ନଗରବାସୀ ସମସ୍ତେ କଣ ହେଲା ଦେଖିବାକୁ ସେଠାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ । ସେଠାର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖି ଅବାକ୍ ହେଲେ । ତାହାର କାରଣ ହନୁମାନଙ୍କ ପରୁରଲେ । ହନୁମାନ କହିଲେ, “ଏହାର କାରଣ ମୁଁ ଜାଣେ ନା—ଅଙ୍ଗଦ ଓ ସୁଗ୍ରୀବ ଡେଇଁବାରୁ ମୁଁ ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଦୂର ଉଠକୁ ଡେଇଁଲି ।” ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସେହିପରି ସୁଗ୍ରୀବଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ । ସେ ତାଙ୍କ ପଡ଼ିସା ମାକଡ଼କୁ ଦେଖାଇଦେଲେ । ଏହିପରି ଧାଡ଼ିକ ଧାଡ଼ି ସବୁ ମାକଡ଼କୁ ପଚାରି ହେଲା । ଶେଷରେ ସେହି ପିଲାମାକଡ଼ ପାଖକୁ ଗଲେ । ସେ କୋଳିଟିକୁ ଦେଖାଇ କହିଲା, “ଦେଖ, ଏହାର ଏଡ଼େ ଭର୍ବ ହୋଇଲେ ଯେ ମୋ ହାତରୁ ଉଠି ମୋ ଉପରକୁ ଡେଇଁଛି—ତେଣୁ ମୁଁ ତାଠାରୁ ଉଠକୁ ଡେଇଁଲି ।” ଏହାଶୁଣି ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଲକ୍ଷ୍ମଣଙ୍କୁ ଚାହିଁ କହିଲେ, “ଦେଖିଲା

ଭାବ ! ଏଥିଲାଗି ମୁଁ ତୁମକୁ କହୁଥିଲି, ମାଙ୍କଡ଼ମାନେ କେବେ ଥୟ ହୋଇ ରହୁ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ—ଦେଶ କ୍ରମେ ଭୋକିଟି ନାରାଣୀର ହୋଇଗଲା ଏବଂ ବାଗିଚା ଭୂଇଁରେ ମିଶି ଗଲା ।” ସମସ୍ତେ ଦୁଃଖ ଓ ଲଜ୍ଜାରେ ମୁଣ୍ଡ ନିପାତି ପୋତି ବାହାରିଗଲେ । ଏହାକୁ କହିନ୍ତି—

“ଗଣ୍ଡି ମାଡିଲେ ଗୋଠ ମାଡେ” ।

ମୁଷା ଓ ସଲ୍ୟାସୀ

କେଶବ୍ରୀମାଳ ବୋଲି—ଗୋଟିଏ ଭାବ ବଣ । ସେହି ବଣର ଏକ ରୁହାରେ ଜଣେ ସଲ୍ୟାସୀ ବାସ କରୁଥିଲେ ।

ଦିନେ ଗୋଟିଏ କୁଆ ଫଣ୍ଡରେ ମୁଷାଟିଏ ଧରି ଉଡ଼ିଯିବା ସମୟରେ ଫଣ୍ଡରୁ ମୁଷାଟି ଗସି ସେହି ଉଷିକ ଅଗ୍ରମରେ ପଡ଼ିଗଲା । ଉଷି ମୁଷାଟିକୁ ଅତି ଯତ୍ନରେ ପାଲିଲେ । କେତେକ ଦିନ ପରେ ସେହି ସ୍ଥାନରେ ଗୋଟିଏ ବିଷଡ଼ି ଯାଇ ପଡ଼ିଥିଲା । ମୁଷା ବିଷଡ଼ିକୁ ଦେଖି ବଡ଼ ଭୟ କଲା । ତେଣୁ ଦୟାଳୁ ସଲ୍ୟାସୀ ମନ୍ଦହାସ ତାହାକୁ ବିଷଡ଼ି କରିଦେଲେ । ପୁଣି କେତେକ ଦିନ ପରେ କୁକୁରଟିଏ ମଧ୍ୟ ସ୍ଥାନରେ ପଡ଼ିଥିବା ବିଷଡ଼ିକୁ ଆକ୍ରମଣ କଲା । ବିଷଡ଼ିଟି ଭୟ କରି ଉଷିକର ଅଗ୍ରସ୍ଥ ନେଲା । ଉଷି ଏବେ ତାକୁ ମନ୍ଦ ବଳରେ କୁକୁରଟିଏ କରିଦେଲେ ।

ଏହାର କିଛି ଦିନ ପରେ ସେ ବଣରେ ଥିବା ମହାବଳ ବାବଟିଏ ସେହି କୁକୁରକୁ ଗାଇବା ପାଇଁ ଗୋଡ଼ାଇଲା ।

ସେ ବ୍ୟାକୁଳ ହୋଇ ପୁନର୍ବାର ରକ୍ଷିଙ୍କର ଅଶ୍ରୁ ଲେଖିଲା । ରକ୍ଷି ତାହାର ବ୍ୟାକୁଳତା ଦେଖି ତାହାକୁ ମନ୍ଦ ବଳରେ ବାଦ କରି ଦେଲେ ।

ପୁଲ ପୁଟିଲେ ଜଗତ ବାସେ । ହାଡ଼ି ବାଇଦ ବୋଣେ,
ତୁଣ ବାଇଦ ସହସ୍ର ବୋଣ । ଏ କାନରୁ ସେ କାନ ହୋଇ ଏ
ଗବର ଗାଁକୁ ଗାଁ ଚାଲିଗଲା । ରକ୍ଷି ଅଶ୍ରୁମୟ ହଜାର ହଜାର
କେତ ରଲେ । କେତେ ବାଦକୁ ଇସ୍ତଫା ଦେଲେ ନାହିଁ । କାହିଁକି ନା,
ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଏ ଗୋଟିଏ ମୁଷା ଥିଲା—ରକ୍ଷି ହେତୁ ବାଦ

ହୋଇଛି । ପାଲଟାବାଦ ଏହି ସବୁ ଶୁଣି ଓ ଦେଖି ସମ୍ଭାଳି ପାରିଲା
ନାହିଁ । ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ରକ୍ଷିଙ୍କୁ ଖାଇ ଦେଲେ ସେ

ବଣର ରଜା ହେବ । ପଶୁମାନେ ତାହାକୁ ମାନି ଚଳିବେ, ପୁଣି
ଲେକମାନେ ତାହାକୁ ଦେଖି ଭୟ କରି ପଳାଇ ଯିବେ । ସେ
ଏହା ବିଚାର ରଖିଲୁ ଶାଈବୋକୁ ଗଲ । ସନ୍ଧ୍ୟାସୀ ତାହାର ମନର
ଭାବ ବୁଝିପାର ମନ୍ତ୍ର କଲରେ ତାହାକୁ ପୁଣି ମୁକ୍ତାଟିଏ କରି ଦେଲେ ।
ଏଥୁ ଯୋଗୁଁ ଲେକେ କହିଥାନ୍ତି—“ପୁନର୍ମୁକ୍ତିବୋଧବ” ବା “ଯଥା
ବର୍ତ୍ତମାନ ତଥା ପରମ ।”

ଥୁଲୁ ଯାହା ହେଲୁ ତାହା,
କିପି ଫୁଲାର ବେନି ବାହା ?

ସ ମା ପ୍ର